



EIROPAS
REVĪZIJAS PALĀTA

Īpašais ziņojums Nr. 21

2012

ISSN 1831-0877

KOHĒZIJAS POLITIKAS IEGULDĪJUMI ENERGOEFEKTIVITĀTĒ UN TO RENTABILITĀTĒ



Īpašais ziņojums Nr. 21 // 2012

KOHĒZIJAS POLITIKAS IEGULDĪJUMI ENERGOEFEKTIVITĀTĒ UN TO RENTABILITĀTĒ

(saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu)

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis +352 4398-1
Fakss +352 4398-46410
E-pasts: eca-info@eca.europa.eu
Internets: <http://eca.europa.eu>

Īpašais ziņojums Nr. 21 // 2012

Papildu informācija par Eiropas Savienību ir pieejama portālā *Europa* (<http://europa.eu>).

Kataloga dati ir atrodami šīs publikācijas beigās.
Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2013. gads

ISBN 978-92-9241-035-3
doi:10.2865/46995

© Eiropas Savienība, 2012. gads
Reproducēšana ir atļauta, ja tiek norādīts avots

Printed in Luxembourg

SATURA RĀDĪTĀJS

Punkts

GLOSĀRIJS

I-V KOPSAVILKUMS

1-7 IEVADS

1-3 ENERGOEFEKTIVITĀTE

4 ES POLITIKAS MĒRĶI

5-7 KOHĒZIJAS POLITIKAS FINANSIĀLAIS ATBALSTS

8-11 REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA

12-50 SECINĀJUMI

12-35 PLĀNOŠANA UN FINANSĒJUMS

12-17 DARBĪBAS PROGRAMMAS NEBIJA PAMATOTAS AR PAREIZIEM VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMIEM

18-22 RENTABILITĀTE NEBIJA NOTEICOŠAIS FAKTORS, PIEŠĶIROT FINANSĒJUMU ENERGOEFEKTIVITĀTES PASĀKUMIEM

23-28 PROJEKTU ATLASES KRITĒRIJU NEPILNĪBAS

29-35 NEATBILSTOŠI REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI UN NEPIETIEKAMA UZRAUDZĪBA

36-50 SABIEDRISKO ĒKU PROJEKTU ĪSTENOŠANA

36-40 ENERGOEFEKTIVITĀTE NAV GALVENAIS MĒRĶIS

41-44 ENERGOAUDITS NE VIENMĒR IR OBLIGĀTS VAI KVALITATĪVS

45-50 PROJEKTI DEVA REĀLUS REZULTĀTUS, BET TO IZMAKSAS BIJA AUGSTAS SALĪDZINĀJUMĀ AR POTENCIĀLO ENERĢIJAS IETAUPIJUMU

51-52 SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

I PIELIKUMS. KOHĒZIJAS POLITIKAS FINANSĒJUMA PIEŠĶĪRUMS ENERGOEFEKTIVITĀTEI 2000.-2013. GADĀ UN ATLASĪTIE PROJEKTI 2007.-2011. GADĀ

II PIELIKUMS. IEGULDĪJUMU ATMAKSĀŠANĀS LAIKS UN ENERGOIETAUPIJUMI, KAS PANĀKTI ČEHIJAS REPUBLIKĀ, ITĀLIJĀ UN LIETUVĀ

KOMISIJAS ATBILDE

GLOSĀRIJS

Darbības programma (DP). Dalībvalsts iesniegts un Komisijas pieņemts dokuments, kurā izklāstīta attīstības stratēģija ar skaidri formulētām prioritātēm (Regulā (EK) Nr. 1083/2006 tās nosauktas par “prioritārajiem pamatvirzieniem”), kas jāīsteno ar kohēzijas politikas īstenošanas finansējuma palīdzību.

Prioritārie pamatvirzieni paredz savstarpēji saistītu darbību kopumu, kam ir konkrēti, izmērāmi mērķi. Tie ir sīkāk sadalīti pasākumos. Pasākumi (kas ziņojumā nozīmē arī rīcību vai procesus) paredz projektu vai projektu kopumu, ko izvēlas vadošā iestāde (saskaņā ar kritērijiem, kurus noteikusi uzraudzības komiteja) un īsteno viens vai vairāki finansējuma saņēmēji.

Energoaudits. Standarta energoaudits ir visaptveroša iekārtas energosistēmas energopatēriņa analīze. Tas ietver jo īpaši enerģijas izmantojuma, potenciālo energoetaupījumu novērtēšanas un pareizi izvēlētu energoetaupības pasākumu rentabilitātes pamatojuma izstrādi.

Energoefektivitāte. Energoefektivitāte nozīmē izmantot mazāk enerģijas, ja saimnieciskās darbības vai pakalpojumu līmenis ir līdzvērtīgs. Ieguldījumi energoetaupībā un energoefektivitātē nodrošina lielāku saimniecisko un sociālo atdevi nekā ieguldījumi energoapgādē. Energoefektivitāte palielina ekonomiskās izaugsmes potenciālu, veicina uzņēmumu konkurētspēju, samazina mājāsaimniecību patērētās enerģijas rēķinus un pazemina vajadzību pēc enerģijas importa, kā arī samazina CO₂ emisijas.

Enerģijas mērvienības:

- o naftas ekvivalenta tonna (toe) ir enerģijas daudzums, kas rodas, sadedzinot vienu tonnu jēlnaftas, apmēram 42 GJ;
- o gigadžouls (GJ);
- o giga/mega/kilovatstundas (G/M/kWh).

Izmaksu ziņā optimāla metodika ēku energoefektivitātes aprēķināšanai. Izmaksu ziņā optimālas ēku energoefektivitātes līmeņa aprēķināšanas metodikas mērķis ir radīt tiesisku regulējumu, lai paaugstinātu dalībvalstu prasības attiecībā uz ēku energoefektivitātes minimālo līmeni nolūkā nodrošināt, ka tiek pieņemti visi ekonomiski izdevīgie pasākumi.

Kohēzijas politika. ES politika, kuras mērķis ir ekonomiskās, teritoriālās un sociālās kohēzijas stiprināšana ES, mazinot dažādu reģionu attīstības atšķirības. Šī revīzija jo īpaši attiecas uz šādiem diviem fondiem:

- a) Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), kas veic ieguldījumus infrastruktūrā, palīdz radīt vai saglabāt darbavietas un atbalsta mazo un vidējo uzņēmumu vietējās attīstības pasākumus;
- b) Kohēzijas fondu (KF), kas stiprina ekonomisko un sociālo kohēziju, finansējot vides un transporta projektus dalībvalstīs, kuru NKP uz vienu iedzīvotāju ir mazāks par 90 % no ES vidējā līmeņa.

Rentabls ieguldījums. Zemākā izmaksu alternatīva noteikta rezultātu līmeņa sasniegšanai vai augstākā rezultātu līmeņa alternatīva noteiktam izmaksu līmenim. To var izmantot arī programmas alternatīvo projektu salīdzinājumam un prioritāšu noteikšanai (*Kreith, F., Goswami Y.D. Handbook of Energy Efficiency and Renewable Energy, Taylor & Francis, Boca Raton, USA, 2007*). Vislabāko attiecību starp izlietotajiem resursiem un sasniegtajiem rezultātiem var rast prasībās attiecībā uz ES izdevumiem (sk. Finanšu regulas 27. panta 2. punktu).

Vadošā iestāde. Valsts, reģionālā vai vietējā iestāde, kuru dalībvalsts iecēlusi un kura ierosina Komisijai pieņemt darbības programmu un ir atbildīga par tās vadību un īstenošanu.

Valsts energoefektivitātes rīcības plāns (NEEAP). Dalībvalstīm savos NEEAP ir jāizskaidro, kā tās plāno līdz 2016. gadam sasniegt enerģijas ietaupījuma indikatīvo mērķi 9 % apmērā, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2006/32/EK par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem. Šajos plānos ir jāapraksta paredzētie energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi un uzdevumi, kas jāveic, lai pildītu noteikumus par valsts sektoru kā paraugu šajā ziņā un par informācijas un padoma sniegšanu galalietotājiem.

Vienkāršas ieguldījumu atmaksāšanās laiks. Ieguldījumu atmaksāšanās laiks ir viena no rentabilitātes novērtēšanas metodēm. Ar tās palīdzību tiek mērīts laiks, kas pagājis no sākotnējo ieguldījumu veikšanas līdz laikam, kad uzkrāti sākotnējo ieguldījumu atmaksāšanai pietiekami ietaupījumi.

KOPSAVILKUMS

I.

Palielināta energopatēriņa izmaksas, fosilā kurināmā rezervju izsīkšana un cilvēku darbības ietekme uz globālajām klimata pārmaiņām ir nesenās energoefektivitātes politikas virzītājspēki. Kopš 2000. gada Eiropas Savienība ir piešķīrusi no Kohēzijas fonda gandrīz 5 miljardus EUR dalībvalstu energoefektivitātes pasākumu finansēšanai. Eiropas Komisija un dalībvalstu un reģionālās pārvaldes iestādes saskaņā ar dalītas pārvaldības sistēmu ir atbildīgas par šo fondu finanšu pareizu pārvaldību.

II.

Eiropas Revīzijas palāta vērtēja, vai kohēzijas politikas ieguldījumi energoefektivitātē ir bijuši rentabli. Lai atbildētu uz šo jautājumu, Palāta vaicāja,

- a) vai plānošanā un finansēšanā ir piemēroti pareizi nosacījumi, lai nodrošinātu rentablus ieguldījumus energoefektivitātē, un
- b) vai sabiedrisko ēku energoefektivitātes projekti ir bijuši rentabli.

III.

Revīziju veica Čehijas Republikā, Itālijā un Lietuvā — valstīs, kuras bija saņēmušas vislielāko atbalstu no Kohēzijas fonda un Eiropas Reģionālās attīstības fonda energoefektivitātes pasākumiem 2007.–2013. gada plānošanas periodā un kuras līdz 2009. gadam arī bija piešķirušas vislielākās summas projektiem. Revīzijā tika pārbaudītas četras darbības programmas un 24 projekti saistībā ar ieguldījumiem sabiedrisko ēku energoefektivitātē.

KOPSAVILKUMS

IV.

Palāta secināja, ka

- a) nav bijuši paredzēti pareizi plānošanas un finansēšanas nosacījumi, kas nodrošinātu rentablus ieguldījumus energoefektivitātē, jo
 - revidētajās darbības programmās netika veikts pienācīgs vajadzību novērtējums, lai noteiktu konkrētās nozares, kurās varētu panākt energoietāpījumus, kā arī iespējas veikt šos energoietāpījumus rentablā veidā, tādējādi attaisnojot izvēlētos pasākumus un to izmaksas. Valstu iestādes nenodrošināja šo pasākumu iekļaušanu valstu energoefektivitātes rīcības plānos;
 - rentabilitātes koncepcija jeb vislabākā attiecība starp izlietotajiem resursiem un sasniegtajiem rezultātiem nebija noteicošais faktors, kad šīs dalībvalstis piešķīra finansējumu energoefektivitātes pasākumiem un konkrētiem projektiem. Šo koncepciju neņēma vērā arī Komisija savā novērtējumā pirms darbības programmu apstiprināšanas;
 - energoefektivitātes pasākumu rezultātie rādītāji nebija piemēroti programmu uzraudzībai. Komisijas uzraudzības pamatnostādnes nebija noteikti energoefektivitātes rādītāji. Tāpēc energoefektivitātes pasākumu rezultāti, par kuriem ziņoja atsevišķas vadošās iestādes, visas ES mērogā nav salīdzināmi, un tos nevar apkopot;
- b) revidētie sabiedrisko ēku energoefektivitātes projekti nebija rentabli.
 - Lai gan revidētie projekti deva plānotos fiziskos rezultātus, piemēram, tika nomainīti logi un durvis, siltinātas sienas un jumti, tomēr izmaksas salīdzinājumā ar energoietāpījumiem bija augstas. Svarīgāka nekā energoefektivitāte bija vajadzība renovēt sabiedriskās ēkas. Lai gan revidēto projektu mērķis bija energoietāpījumi un dzīves apstākļu uzlabošana, tie neradīja apmierinošu attiecību starp energoefektivitāti un attiecīgajām ieguldījumu izmaksām. Vidējais plānotais ieguldījumu atmaksāšanās laiks bija aptuveni 50 gadi, kas ir pārāk ilgs salīdzinājumā ar renovētajām ēku daļām un pat ar pašām ēkām.
 - Energoauditi nebija obligāti (Itālijā un Lietuvā), vai arī tur, kur tos pieprasīja (Čehijas Republikā), ieguldījumu summa, kuru ieteica pēc energoaudita, bija pārāk augsta. Attiecībā uz 18 no 24 revidētajiem projektiem faktiskos energoietāpījumus nebija iespējams pārbaudīt, jo to mērījumi nebija precīzi.

V.

Palāta iesaka Komisijai kohēzijas politikas īstenošanas finansējumu energoefektivitātes pasākumiem saistīt ar pienācīgu vajadzību novērtējumu, regulāru uzraudzību un salīdzināmu rezultatīvo rādītāju izmantošanu, kā arī ar pārredzamiem projektu atlases kritērijiem un standarta ieguldījumu izmaksām par ietaupāmās enerģijas vienību, nosakot maksimāli pieņemamu vienkāršas ieguldījumu atmaksāšanās laiku.

IEVADS

ENERGOEFEKTIVĀTE

1. Uzlabota energoefektivitāte nozīmē izmantot mazāk enerģijas, ja saimnieciskās darbības vai pakalpojumu līmenis ir līdzvērtīgs. Energoefektivitātes mērījumi piedāvā vēl neizmantotas iespējas samazināt energopatēriņu, ierobežojot cilvēku darbības negatīvo ietekmi un veicinot energoapgādes drošību¹. Uzlabota energoefektivitāte ir svarīga dzīvojamās un sabiedriskās ēkās un komercēkās, pārstrādes rūpniecībā, transporta nozarē un enerģijas ražošanā un sadalē.
2. Ieguldījumi energoefektivitātē parasti ietver ēku papildu siltināšanu, energoefektīvu logu uzstādīšanu, siltuma regulēšanu, centrālās apkures sistēmu, rūpniecisko motoru un elektrisko un tvaika sistēmu modernizāciju, kombinēto siltuma un enerģijas ražošanu, kā arī gaisa ventilācijas un atkritumu, un pārstrādes materiālu reģenerāciju. Transporta jomā var sasniegt ievērojamu uzlabojumu, pārejot no autotransporta uz citiem transporta veidiem² un palielinot degvielas patēriņa efektivitāti.
3. Kā parādīts **1. tabulā**, energoefektivitātes potenciāls netiek pilnā mērā izmantots (progresu novērtēja Komisija, salīdzinot sākotnējās, 2007. gada, prognozes ar nesenantām — 2009. gada prognozēm). Daudzi faktori kavē ieguldījumus energoefektivitātē. Svarīgākie no tiem ir augstās sākotnējās izmaksas un neskaidrie ieguvumi. Lēmumus par ieguldījumiem ietekmē enerģijas cenas, regulējuma nenoteiktība, subsīdiju pieejamība un piekļuve kredītiem. Šo šķēršļu radītās problēmas var risināt ar valsts pasākumu palīdzību, novēršot tirgus un regulējuma nepilnības.

¹ Energoefektivitātes rīcības plāns. Potenciāla izmantošana. COM(2006) 545 galīgā redakcija, 19.10.2006.

² Turpat.

ES POLITIKAS MĒRĶI

4. Energoefektivitātes veicināšana ir paredzēta Līgumā par Eiropas Savienības darbību LESD 194. panta 1. punktā, ņemot vērā iekšējā tirgus izveidi un darbību, kā arī vajadzību aizsargāt un uzlabot vidi. ES 2007. gadā noteica sev nesaistošu mērķi līdz 2020. gadam ietaupīt 20 % no prognozētā kopējā primārās enerģijas patēriņa³. Tomēr saskaņā ar Komisijas veikto pašreizējās politikas novērtējumu (ietverot arī vēl plānošanas periodā esošo politiku)⁴, bez turpmākās rīcības līdz 2020. gadam ES sasniegtais enerģijas ietaupījums būs tikai 9 % (sk. **1. tabulu**). Vislielākās papildu pūles sasniegt 20 % mērķi būs jāpieliek dzīvojamo ēku un pakalpojumu (komercēkas un sabiedriskās ēkas) sektoros⁵. Jaunajā enerģētikas stratēģijā 2011.–2020. gadam ir aicinājums uzņemties stingrākas politiskās saistības, “skaidri definējot mērķi”, kas jāsasniedz, un “stingri uzraugot” dalībvalstu tiesību aktos ieviesto ES tiesību aktu atbilstību⁶.

³ Šis mērķis palīdzēs līdz 2020. gadam ietaupīt 368 miljonus naftas ekvivalenta tonnas (*Mtoe*) primārās enerģijas (iekšzemes kopējais enerģijas patēriņš, izņemot neenerģētisko patēriņu), paredzot patēriņa līmeni 1474 *Mtoe* salīdzinājumā ar šim gadam plānoto patēriņu 1842 *Mtoe*. Eiropadome, 2007. gada 8.–9. marts, prezidentvalsts secinājumi, dok. nr. 7224/1/07 REV 1. Šo mērķi Eiropadome vēlreiz apstiprināja 2010. gada jūnijā (17/6/2010. nr. *EUCO* 13/10), un tas ir iekļauts jaunajā energoefektivitātes direktīvā.

⁴ SEC(2011) 277 galīgā redakcija, 8.3.2011.

1. TABULA

PROGNOZĒTĀ ATTĪSTĪBA UN ENERGOIETAUPĪJUMU POTENCIĀLS 2020. GADĀ

	2020. g. (2007. atsaucē gads) [<i>Mtoe</i>]	2020. g. (2009. atsaucē gads) [<i>Mtoe</i>]	Gaidāmais progress 2020. g. bez turpmākās rīcības (%)	2020. g. ekonomiskais potenciāls (%)
	1	2	3 [(2–1)/1*100]	4
Iekšzemes kopējais enerģijas patēriņš, izņemot neenerģētisko galapatēriņu	1 842	1 678	–9 %	–20 % (ES mērķis)
Galīgais enerģijas patēriņš, no kura:	1 348	1 214	–10 %	–19 %
rūpniecībā	368	327	–11 %	–13 %
transportā	439	395	–10 %	–21 %
dzīvojamās ēkās	336	310	–8 %	–24 %
pakalpojumu nozarē	205	181	–12 %	–17 %
enerģijas pārveidē, pārvadē un sadalē	494	464	–6 %	–35 %

Avots: Komisijas dienestu darba dokuments, ietekmes novērtējums, kas papildina Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu par energoefektivitāti, ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK, SEC(2011) 779 galīgā redakcija.

KOHĒZIJAS POLITIKAS FINANSIĀLAIS ATBALSTS

5. ES ir vairākas izdevumu programmas⁷ energoefektivitātes politikas veicināšanai. Vissvarīgākie finansēšanas avoti ir kohēzijas politikas fondi (Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF) un Kohēzijas fonds (KF)). 2000.–2006. gada plānošanas periodā ERAF un KF atbalstīja energoefektivitātes projektus, piešķirot tiem 306 miljonus EUR⁸. 2007.–2013. gada plānošanas periodā kopējais plānotais finansējums energoefektivitātei ir palielinājies no 4192 miljoniem EUR 2008. gadā līdz 5078 miljoniem EUR 2012. gada oktobrī (sk. **I pielikumā** sadalījumu dalībvalstīm 2000.–2013. gadā). Komisija ir ierosinājusi 2014.–2020. gada plānošanas periodā piešķirt energoefektivitātei vairāk nekā 17 miljardus EUR⁹.

DALĪTĀ PĀRVALDĪBA

6. Attiecībā uz kohēzijas politiku Komisija izdod darbības programmu izstrādes pamatnostādnes. Plānošanas perioda sākumā tā ved sarunas un apstiprina dalībvalstu ierosinātās darbības programmas. Tās uzdevums ir arī uzraudzīt vadības un kontroles sistēmu izveidi un darbību dalībvalstīs. Pēc tam tās galvenais uzdevums ir uzraudzīt darbības programmu īstenošanu, bet tā nav iesaistīta atsevišķu projektu ikdienas vadīšanā. Komisija saņem dalībvalstu ikgadējos īstenošanas ziņojumus un piedalās uzraudzības komiteju darbā¹⁰. Komisijai ir galīgā atbildība par budžeta izpildi¹¹.

⁵ Dzīvojamās ēkas, komercēkas un sabiedriskās ēkas patērē gandrīz 40 % no kopējā enerģijas patēriņa, un tām ir vislielākais energoetaupījumu potenciāls. Pēc platības ēkas, kuras ir valsts sektora īpašumā vai kuras aizņem valsts sektors, veido aptuveni 12 % no ES ēku platības, un Energoefektivitātes rīcības plānā ir uzsvērtā publiskā sektora pasākumu lielā nozīme (Avots: COM(2006) 545 galīgā redakcija). Jānorāda, ka šajā nozarē, atšķirībā, piemēram, no transporta nozares, tehniskie risinājumi, kas vajadzīgi sabiedrībai ar zemu oglekļa dioksīda emisijas līmeni, jau ir pieejami.

⁶ Enerģija 2020 — stratēģija konkurētspējīgai, ilgtspējīgai un drošai enerģijai. COM(2010) 630 galīgā redakcija, 10.11.2010.

⁷ Septītā pētniecības pamatprogramma (FP7), Saprātīga enerģija Eiropai (IEE) un Energoefektivitātes finanšu instruments (EEFF).

⁸ Eiropas Komisijas 2009. gadā veiktais 2000.–2006. gada kohēzijas politikas programmu, kuras līdzfinansē ERAF (1. un 2. mērķis), īstenošanas *ex post* novērtējums — 5.B darba uzdevums: Vide un klimata pārmaiņas, 43. lpp.

⁹ Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu attīstītākajos un pārejas reģionos vismaz 80 % ERAF resursu jāatvēl energoefektivitātei un atjaunojamu energoresursu avotiem, pētniecībai un inovācijai un MVU konkurētspējai, no tiem vismaz 20 % jāizlieto energoefektivitātei un atjaunojamiem energoresursu avotiem; mazāk attīstītajos reģionos vismaz 50 % ERAF resursu jāatvēl šīm trim jomām, un no tiem vismaz 6 % jāizlieto energoefektivitātei un atjaunojamu energoresursu avotiem. Avots: COM(2011) 614 galīgā redakcija, 6.10.2011., 4. lpp.

¹⁰ Padomes 2006. gada 11. jūlija Regula (EK) Nr. 1083/2006, ar ko nosaka vispārējus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999 (OV L 210, 31.7.2010., 25. lpp.).

¹¹ Līguma par Eiropas Savienību 17. panta 1. punkts (OV C 326, 26.10.2012., 13. lpp.) un Līguma par Eiropas Savienības darbību 317. pants (OV C 326, 26.10.2012., 47. lpp.).

- 7.** Vadošās iestādes, starpniekstruktūras un sertifikācijas iestādes valstu, reģionālajā un vietēja līmenī vada un uzrauga darbības programmu īstenošanu¹². Vadošās iestādes vai starpniekstruktūras iestādes atlasa projektus un uzrauga to īstenošanu. Projektu finansējums ir pakļauts konkrētiem noteikumiem un nosacījumiem, kas pieņemti daļēji ES¹³ un daļēji dalībvalstu līmenī (projektu atlases kritēriji, projektu izmaksu novērtējums, ieguvumi un potenciālā peļņa, kā arī to ekonomiskās un sociālās ietekmes un ietekmes uz vidi novērtējumi parasti tiek veikti dalībvalsts līmenī. Izņēmums ir lielie projekti 2007.–2013. gada posmā, kad Komisija pieņem lēmumu par projektu līdzfinansēšanu).

¹² ES tiesību aktu kopsavilkumus par vadības un kontroles sistēmām, kuras piemēro atbalstam, kas piešķirts no kohēzijas politikas īstenošanas fondiem, var atrast vietnē: http://europa.eu/legislation_summaries/regional_policy/management/g24241_en.htm.

¹³ Regula (EK) Nr. 1083/2006.

REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA

8. Revīzijas galvenais jautājums bija, vai kohēzijas politikas ieguldījumi energoefektivitātē ir bijuši rentabli. Lai atbildētu uz šo jautājumu, Palāta pārbaudīja,

- vai bija paredzēti pareizi plānošanas un finansēšanas nosacījumi, kas nodrošinātu rentablus ieguldījumus energoefektivitātē, un
- vai līdzfinansētie sabiedrisko ēku projekti bija rentabli.

9. Lai atbildētu uz jautājumu par plānošanu un finansēšanu, bija jāanalizē attiecīgās darbības programmas, to *ex ante* novērtējumi un energoefektivitātes politikas prioritātes valstu līmenī un atsevišķās tautsaimniecības nozarēs. Bija jāanalizē arī sasniegtie valstu energoefektivitātes mērķi un kohēzijas politikas īstenošanas fondu ietekme uz tiem, kā arī valsts un privātā līdzfinansējuma pieejamība, un jāaplūko arī citi valsts finansiālā atbalsta mehānismi.

10. Revīziju rezultāti, kas atspoguļoti šajā īpašajā ziņojumā, balstās uz četru darbības programmu pārbaudi, kuras saņēmušas Kohēzijas fonda vai Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējumu Čehijas Republikā, Itālijā un Lietuvā. Trīs no revidētajām darbības programmām attiecas uz 2007.–2013. gada¹⁴ plānošanas periodu un viena — uz 2000.–2006. gada plānošanas periodu¹⁵. Līdz 2011. gada beigām šīs valstis saskaņā ar savām darbības programmām bija piešķirušas 1 199,3 miljonus EUR energoefektivitātes projektiem (33 % no kopsummas projektiem, kas atlasīti īstenošanai no kohēzijas politikas fondu kopējā energoefektivitātes finansējuma 2007.–2013. gada plānošanas periodā, sk. arī **I pielikumu**).

11. Lai atbildētu uz jautājumu par sabiedrisko ēku projektu rentabilitāti, revīzijā tika pārbaudīti 24 pabeigti ieguldījumu projekti sabiedrisko ēku sektorā. Projektu revīzija ietvēra projektu priekšlikumu pārskatu un projektu sniegumu un rezultātu pārbaudi, lai konstatētu to rentabilitāti.

¹⁴ Vides DP (Čehijas Republika), starpreģionu enerģētikas DP (Itālija) un kohēzijas veicināšanas DP (Lietuva).

¹⁵ Bazilikatas DP (Itālija).

SECINĀJUMI

PLĀNOŠANA UN FINANSĒJUMS

DARBĪBAS PROGRAMMAS NEBIJA PAMATOTAS AR PAREIZIEM VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMIEM

12. Darbības programmu pamatā jābūt vajadzību novērtējumam, un, lai spriestu par energoefektivitātes pasākumiem, ir jāaplūko valsts un reģionālie energoefektivitātes rīcības plāni. Šādos vajadzību novērtējumos ir jāaprēķina galalietotāju energopatēriņš visās nozarēs, jānosaka tautsaimniecības energoietāpījumu potenciāls un jādefinē mērķi, kā arī jāizstrādā piemērota metodika šāda plāna panākumu novērtēšanai, kā to formulējusi un atbalsta Starptautiskā Enerģētikas aģentūra¹⁶. Jāizpēta, līdz kādam apmēram energoietāpījumi būtu rentabli.
13. Komisija mudināja dalībvalstis kohēzijas politikas ieguldījumus pilnā mērā iekļaut valsts energoefektivitātes stratēģijās un pienācīgi konsultēt vadošās iestādes par vajadzīgo pasākumu, jo īpaši reģionālā un vietējā līmenī, iekļaušanu valsts energoefektivitātes rīcības plānos¹⁷.
14. Revidētajās darbības programmās bija iekļauti vairāki pasākumi, kas pamatojās uz Kopienas stratēģiskajām pamatnostādnēm, valstu stratēģiskajiem pamatdokumentiem un valstu stratēģiskajiem plāniem un prioritātēm. Energoefektivitātes prioritārie virzieni atbilda gan Kopienas stratēģiskajām pamatnostādnēm, gan valstu stratēģiskajiem pamatdokumentiem, bet to plaši formulētās pamatnostādnes nepalīdzēja vērst darbības programmas pamatotos ekonomikas attīstības instrumentos, kā turpmāk aprakstīts.
15. Valstu iestādes nebija izveidojušas saikni starp darbības programmām un valsts energoefektivitātes rīcības plāniem. Neviena no revidētajām darbības programmām nebija izstrādāta, pamatojoties uz iepriekšēju vajadzību novērtējumu, nedz arī iekļāva vispārējā energoietāpījumu potenciāla sīku aprakstu un analīzi, izvērtējot tautsaimniecības nozares un reģionus, nosakot potenciālos energoietāpījumus, kā arī mērķus un piemērotas metodes šo programmu mērķu īstenošanas uzraudzībai. Tādējādi nebija skaidrs, kādēļ jāfinansē konkrētas nozares un cik lielā mērā varētu sasniegt energoietāpījumu potenciālu ar pašreizējiem tirgus instrumentiem un valsts subsīdijām, tostarp ar ERAF un KF finansējumu. Tāpēc darbības programmās netika noteiktas konkrētas nozares, kurās varētu panākt energoietāpījumus, nedz arī iespējas panākt šos ietaupījumus, tā attaisnojot izvēlētos pasākumus un to izmaksas.

¹⁶ OECD/IEA (2008), *Energy Efficiency Policy Recommendations, Paris* [ESAO, SEA 2008. gada Energoefektivitātes politikas ieteikumi].

¹⁷ Pilnīgs visu 27 dalībvalstu energoefektivitātes rīcības plānu kopsavilkums, kā paredzēts Direktīvā 2006/32/EK par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem, SEC(2009) 889 galīgā redakcija, 23.6.2009., 47. lpp.

16.

Piemēram, **2. tabulā** sniegts pārskats par darbības programmu ieguldījumu energoetaupījumu mērķu sasniegšanā trijās dalībvalstīs, kurās notika revīzija. Vides DP energoetaupījumu mērķis (Čehijas Republika) ir 21,7 % no energoetaupījumu mērķa, kas noteikts Valsts energoefektivitātes rīcības plānā līdz 2016. gadam. Pārējās divās valstīs darbības programmām bija piešķirta mazsvarīga nozīme. Bazilikatas DP nebija noteikts nekāds energoetaupījumu mērķis.
17.

Apstiprinot darbības programmas, Komisija nepieprasīja, lai dalībvalstis pamato finansējuma piešķiršanu energoefektivitātes pasākumiem ar vajadzību novērtējumu.

2. TABULA

REVĪZIJAI ATLASĪTO DALĪBVALSTU PLĀNOTAIS KOHĒZIJAS POLITIKAS ĪSTENOŠANAS FONDU IEGULDĪJUMS ENERGOIETAUPĪJUMU MĒRĶU SASNIEGŠANĀ

Dalībvalsts	Darbības programma (piešķirumi energoefektivitātei)	Dalībvalsts energoetaupījumu mērķis līdz 2016. g. (GJ), kā minēts NEEAP (2007)	Energoetaupījumu mērķis DP (GJ)	%
Čehijas Republika	Vide	7 143 120	1 550 000 (2007. g., sākotnēji 430 000)	21,7 (6)
Itālija	Bazilikata	45 477 720	Nav noteikts	Neattiecas
	Enerģētikas IDP		52 500	0,1
Lietuva	Kohēzijas veicināšana (sabiedrisko ēku renovācija)	13 669 200	360 000	2,6

Avots: Darbības programmas, NEEAP (2007. g.), Palātas aprēķini.

RENTABILITĀTE NEBIJA NOTEICOŠAIS FAKTORS, PIEŠĶIROT FINANSĒJUMU ENERGOEFEKTIVITĀTES PASĀKUMIEM

18. Rentabilitātes analīzē tiek salīdzinātas izmaksas (ieguldījumi vai citi izdevumi) ar sasniedzamajiem rezultātiem. Rentabilitātei jābūt galvenajam apsvērumam, pieņemot lēmumus par valsts izdevumiem¹⁸. Rentabilitātes koncepcija īpaši jāņem vērā, piešķirot prioritāti energoefektivitātes projektiem. Komisija ir uzsvērusi, ka mērķi ietaupīt 20 % no ES prognozētā energopatēriņa līdz 2020. gadam var sasniegt, ieviešot rentablus pasākumus, un tas nozīmē, ka ieguldījumi atmaksāsies, proti, enerģijas rēķini samazināsies energoietāpījumu pasākumu īstenošanas laikposmā vai pat daudz agrāk¹⁹.
19. Dalībvalstīm ir jānodrošina, lai energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi, kuri tiek veikti valsts sektorā, būtu vērsti uz rentabilitātes panākšanu, kas dod vislielākos energoietāpījumus visīsākajā laikā²⁰. Ņemot vērā prognozētā 20 % mērķa zemo sasniegumu līmeni (sk. 4. punktu), finansējuma piešķiršanas un projektu atlases mērķim vajadzētu būt rentabilitātes maksimālai palielināšanai (sk. **izcēlumu** par Beļģijas un Dānijas pieredzi).

¹⁸ 27. panta 1. un 2. punkts Padomes 2002. gada 25. jūnija Regulā (EK, Euratom) Nr. 1605/2002, ko piemēro Eiropas Kopienų vispārējam budžetam (OV L 248, 16.9.2002., 1. lpp).

¹⁹ SEC(2011) 277 galīgā redakcija.

²⁰ 5. pants Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. aprīļa Direktīvā 2006/32/EK par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 93/76/EEK (OV L 114, 27.4.2006., 64. lpp.).

IZCĒLUMS

RENTABILITĀTES KONCEPCIJAS IZMANTOŠANAS PIEMĒRI DIVĀS DALĪBVALSTĪS

Beļģijā saskaņā ar Flandrijas reģiona rīcības plānu "Energovadība Flandrijas valdības ēkās" visi reģionālie ieguldījumi ar septiņu gadu vai īsāku atmaksāšanās periodu ir jāīsteno trīs gadu laikā. Pirmais posms ir jānovērtē piecu gadu laikā, lai nolemtu, vai un kā jāīsteno ieguldījumu otrais posms ar desmit gadu vai īsāku atmaksāšanās periodu. Dānijā valsts iestādēm ir jāīsteno energoietāpījumu pasākumi ar ieguldījumu atmaksāšanās periodu līdz pieciem gadiem²¹.

²¹ Flandrijas Energoefektivitātes rīcības plāns (2007) un Atjaunotās enerģijas taupīšanas rīcības plāns (2005. g.), Dānija, (www.ec.europa.eu/energy).

20. Piešķirot finansējumu ieguldījumiem energoefektivitātē, nevienā no revidētajām darbības programmām rentabilitāte nebija noteicošais faktors. Vadošās iestādes paskaidroja, ka par kohēzijas politikas īstenošanas finansējuma piešķiršanu energoefektivitātes projektiem lēma, pamatojoties uz valdības veiktajiem energopatēriņa aprēķiniem un tās plānoto patēriņa samazinājumu, kā arī zināmā mērā uz apropriāciju izlietojuma modeļiem reģionos iepriekšējā plānošanas periodā. Tomēr šajos lēmumos netika ņemtas vērā ieguldījumu izmaksu prognozes attiecībā uz šādiem samazinājumiem. Revidētajās darbības programmās nebija iekļauta analīze, kurā būtu paskaidrots, kādēļ katrai prioritātei un pasākumam piešķirts finansējums.
21. Novērtējot darbības programmas, Komisija nepieprasīja, lai dalībvalstis pamato finansējuma piešķiršanas iemeslus energoefektivitātes pasākumiem, ņemot vērā rentabilitāti, un tā neizvirzīja šo prasību arī savās starpdienestu apspriedēs un Komisijas komentāros par darbības programmu projektiem, ko vadošās iestādes iesniegušas apstiprināšanai.
22. Bija plānots, ka vides DP sākotnējā variantā (Čehijas Republika) minētās ieguldījumu izmaksas būs EUR 722 par katru ietaupīto GJ, kuru vienkāršas atmaksāšanās laiks būtu 61 gads (atkārtotajā piešķiršanā izmaksas samazinājās līdz EUR 339 par GJ un atmaksāšanās laiks — līdz 28 gadiem)²². Itālijas rezultatīvie rādītāji un to vērtības bija apšaubāmi. Bazilikatas 2000.–2006. gada DP bija minēts tikai dzīvojamo māju energoietāupījumu rādītājs. Enerģētikas IDP energoietāupījumu mērķis bija zems, un tāpēc ieguldījumu atmaksāšanās laiks bija ļoti ilgs (no 288 līdz 444 gadiem atkarībā no enerģijas cenām). Kohēzijas veicināšanas DP (Lietuva) viena ietaupīta GJ izmaksas bija novērtētas EUR 861 apmērā, bet ieguldījumu atmaksāšanās laiks svārstījās no 72 līdz 96 gadiem atkarībā no enerģijas cenām (sk. **3. tabulu**). Ieguldījumu atmaksāšanās laiks ir pārāk ilgs, ņemot vērā renovēto ēku daļu un pašu ēku dzīves ciklu.

²² Salīdzinājumam: ikgadējā Čehijas Republikas valsts energoietāupījumu atbalsta un atjaunojamo enerģijas avotu jeb RES izmantošanas programma — tagad Programma *EFEKT* — tiek īstenota kopš 1991. gada. Vienkāršas ieguldījumu atmaksāšanās laiks svārstījās starp pieciem gadiem (rūpniecībā), septiņiem gadiem (pakalpojumu nozarē) un 21 gadu (mājsaimniecībā), un viena ietaupīta GJ vidējā izmaksa 2005.–2007. gada laikposmā bija EUR 74.

PROJEKTU ATLASĒS KRITĒRIJU NEPILNĪBAS

23. Vadošo iestāžu izvēlētajiem atlasē kritērijiem ir jābūt pārredzamiem un jānodrošina, ka atbalsts tiek piešķirts tikai rentabliem energoefektivitātes projektiem. Tiem ir jānosaka standarts vai pieņemtā vērtība katram izvēlētajam rādītājam, piemēram, ieguldījuma maksimālais vienkāršas atmaksāšanās laiks vai vienas ietaupītās enerģijas vienības izmaksa, — tas palīdzēs novirzīt finansējumu rentabliem ieguldījumiem.

24.

Vadošās iestādes necentās nodrošināt, lai atlasītajos projektos būtu paredzēta vislabākā attiecība starp energopatēriņa samazinājumu un veikto ieguldījumu. Izmantotie atlases kritēriji liecināja par vairākām nepilnībām, kas izskaidrotas turpmākajos punktos.
25.

Vides DP (Čehijas Republika) atlases kritēriji bija objektīvi un pārredzami un ļāva iespējamajiem finansējuma saņēmējiem iepriekš noteikt, vai viņiem izdosies gūt panākumus. Katru projekta priekšlikumu pārbaudīja, piemērojot divus ekoloģiskus kritērijus (viena ietaupīta GJ izmaksa un ikgadējā CO₂ emisiju samazināšanas izmaksa) un trīs tehniskus kritērijus (ietaupītā enerģija, izteikta procentos salīdzinājumā ar sākotnējo situāciju, renovācijas izmaksas un sasniegtais enerģijas standarts pēc projekta pabeigšanas). Turklāt piecu gadu ilgām laikposmam prognozētos enerģijas ietaupījumus atskaitīja no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām. Tomēr, lai gan projektu atlases kritēriji bija objektīvi un ietvēra vienu ietaupīta GJ izmaksu, pieņemamā vērtība svārstījās starp EUR 200 un EUR 560 par GJ ar ieguldījumu atmaksāšanās laiku no 17 līdz 47 gadiem, daudz ilgāk, nekā bija norādīts valsts programmās (sk. 22. zemspējas piezīmi).

3. TABULA

VIENA IETAUPĪTA GJ IZMAKSAS ČETRĀS REVIDĒTAJĀS DARBĪBAS PROGRAMMĀS

Dalībvalsts	Darbības programma (piešķirumi energoefektivitātei)	Energoietaupījumu mērķis DP (GJ)	Budžets (miljonus EUR)	Viena ietaupīta GJ izmaksas (EUR)	Atmaksāšanās (gados)
Čehijas Republika	Vide	1 550 000 (430 000) ¹	525 (310) ¹	339 (722) ¹	28 (61) ¹
Itālija	Bazilikata	Nav noteikts	26 (17) ¹	Nav datu	Nav datu
	Enerģētikas IDP	52 500	764	14 560	288–444
Lietuva	Kohēzijas veicināšana	360 000	310	861	72–96

¹ Pēc atkārtotas finansējuma piešķiršanas.
Avots: darbības programmas, ERP aprēķini.

- 26.** Bazilikatas DP (Itālija) vadošā iestāde par vienīgo novērtējuma kritēriju pieņēma attiecību starp aprēķināto ietaupītās enerģijas daudzumu ieguldījuma dzīves cikla laikā un kopējām attiecināmajām izmaksām. Ietaupītās enerģijas daudzumu aprēķināja vadošā iestāde. Izmantojot šo attiecību, vadošā iestāde bija nolēmusi atlasīt projektus, kas dotu vislielāko atdevi salīdzinājumā ar projekta kopējām izmaksām. Tā kā aprēķinos netika ņemts vērā attiecīgo ēku faktiskais stāvoklis (t. i., to enerģijas klase vai faktiskais energopatēriņš) un tāpēc tie balstījās uz aptuveniem aprēķiniem, nevis uz precīziem energoauditu datiem, ir grūti secināt, vai atlasītajos projektos tika piedāvāti rentabli risinājumi.
- 27.** Enerģētikas IDP (Itālija) vadošā iestāde noteica, ka atlasīs tikai nevainojamu projektu, kas atbilstu IDP un reģionālo enerģētikas plānu mērķiem, būtu gatavs tā īstenošanas uzsākšanai un novatorisks tehnoloģijas un materiālu ziņā, bet ietaupītās enerģijas daudzums un projekta izmaksas, kā arī to attiecība nebija atlases noteicošie faktori.
- 28.** Kohēzijas veicināšanas DP (Lietuva) līdzīgiem projektiem sabiedrisko ēku sektorā reģionālajā un valsts līmenī tika izmantoti atšķirīgi projektu atlases kritēriji. Divos gadījumos no trim energoaudits netika pieprasīts, lai gan energopatēriņš bija galvenais atlases kritērijs. Tāpēc finansējuma piešķiršanai tika atlasīti sabiedrisko ēku projekti ar visaugstāko energopatēriņu. Ar tādu kritēriju palīdzību, kuri neietver ietaupītās enerģijas izmaksas, nav iespējams noteikt, kādās ēkās ir iespējams panākt vislabāko attiecību starp energoetaupījumiem un izmaksām, un tāpēc atlasītie projekti tikai nejauši var izrādīties rentabli.

²³ Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 27. panta 3. punkts paredz, ka visām darbības nozarēm, uz kurām attiecas ES budžets, ir jāparedz konkrēti, izmērāmi, sasniedzami, atbilstīgi mērķi noteiktam termiņam. Šo mērķu īstenošana ir jāuzrauga, izmantojot rezultatīvos rādītājus.

²⁴ Revīzijas palātas Atzinums Nr. 7/2011 (OV C 47, 17.2.2012., 1. lpp.).

NEATBILSTOŠI REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI UN NEPIETIEKAMA UZRAUDZĪBA

- 29.** Jebkuras finansējuma programmas vai attīstības projekta pārvaldībai ir jānosaka racionāli mērķi un objektīvi pārbaudāmi to sasniegšanas rādītāji. Attiecībā uz kohēzijas politikas ieguldījumiem energoefektivitātē vadošajām iestādēm ir jāizveido piemērota un izmērāma rezultatīvo rādītāju sistēma²³. Ar Komisijas palīdzību tām jāizdod konkrētas pamatnostādnes, lai atvieglotu projektu īstenošanas uzraudzību, piemēram, attiecībā uz ietaupītās enerģijas daudzumu un izmaksām un šo projektu ieguldījumu energoefektivitātes politikas mērķu sasniegšanā. Iegūtajiem datiem jābūt pieņemamā kvalitātē no to atbilstības, salīdzināmības un ticamības viedokļa²⁴.

- 30.** Kad vadošās iestādes izstrādāja savas darbības programmas, tām trūka sākotnējo datu par energoietaupījumu potenciālu izvēlētajās ieguldījumu nozarēs. Bez šiem datiem politikas veidotājiem nebija pietiekamas informācijas, lai novērtētu, cik lielā mērā kāda programma palīdz sasniegt politikas mērķi, un tāpēc viņi nespēja izlemt, vai programmai piešķirams finansējums.
- 31.** Energoefektivitātes pasākumu rezultatīvie rādītāji nebija piemēroti pienācīgai programmu uzraudzībai. Lai gan rezultatīvo rādītāju izmantošana vadošajām iestādēm bija obligāta, tomēr šo rādītāju veids nebija noteikts. Tādējādi vadošās iestādes, kurās notika revīzija, izmantoja dažādas mērīšanas metodikas un mērvienības. Tāpēc energoefektivitātes pasākumu rezultāti, par kuriem ziņoja atsevišķas vadošās iestādes, visas ES mērogā nav salīdzināmi, un tos nevar apkopot.
- 32.** Vides DP (Čehijas Republika) energoefektivitātes mērīšanas rādītājs bija pasākumā ietaupītās enerģijas kopējais daudzums, par mērvienību pieņemot GJ. Par datiem ziņoja projektu līmenī un pēc tam tos apkopoja. Šie dati bija precīzi un ticami, jo tos aprēķināja sertificēti energopatēriņa revidenti. Tomēr projektiem bija saistoši tikai tehniskie rezultatīvie mērķi (nomainīto logu un durvju skaits, siltināto sienu un jumtu platība m²), bet energoietaupījumu mērķi nebija saistoši.
- 33.** Itālijā netika noteikta ne energoietaupījumu potenciāla sākotnējā vērtība, ne mērīšanas metodika. Bazilikatas DP energoietaupījumu īstenošanas fiziskie rādītāji bija projektu skaits, bet rezultatīvie rādītāji (energoietaupījumi GJ/gadā) balstījās uz teorētiskām aplēsēm. Enerģētikas IDP energoietaupījumu potenciāla sākotnējo datu trūkums izveidoja tādus ietekmes rādītājus, uz kuriem nevarēja paļauties. Trūka rezultatīvo un fizisko īstenošanas rādītāju mērīšanas metodikas, tāpēc to mērķvērtības nebija pamatotas.
- 34.** Kohēzijas veicināšanas DP (Lietuva) bija noteikti rādītāji darbības programmai, tās pamatvirzieniem un pasākumiem. Energoefektivitātei pieejamā finansējuma palielināšana vai samazināšana ne vienmēr izraisīja rādītāju vērtības izmaiņas, kā tas normāli būtu bijis sagaidāms. Prioritāro pamatvirzienu līmenī rādītāji attiecās uz enerģijas intensitātes samazināšanos, un pasākumu līmenī rādītāji fiksēja projektu skaitu un ietaupītās enerģijas daudzumu, bet ne ietaupītās enerģijas izmaksas.

35. Komisijas uzraudzības pamatnostādnēs nebija minēti ieteicamie vai saistošie energoefektivitātes rādītāji²⁵. Turklāt kohēzijas politikas fondi veicina energoefektivitātes uzlabošanu arī daudzās citās budžeta pozīcijās (elektrība, gāze, naftas produkti un dažādas infrastruktūras). Komisija nav uzraudzījusi šo pasākumu ieguldījumu 2020. gada energoietāupījumu mērķa īstenošanā un nav arī paredzējusi izmantot šādus rezultātīvos rādītājus energoefektivitātes nozarē²⁶.

²⁵ Komisijas darba dokuments Nr. 2 "Jaunais plānošanas periods 2007.–2013. gadam. Orientējoši norādījumi par novērtēšanas metodēm — uzraudzības un novērtēšanas rādītāji", 2006. gada augusts.

²⁶ Komisijas darba dokuments "Rezultatīvie rādītāji un mērķi. Virzība uz jaunu uzraudzības un vērtēšanas sistēmu ES kohēzijas politikā", 2011. gada jūnijs, nav publicēts.

SABIEDRISKO ĒKU PROJEKTU ĪSTENOŠANA

ENERGOEFEKTIVITĀTE NAV GALVENAIS MĒRĶIS

36. Pašvaldību un reģionālo plānu pamatā jābūt vajadzību novērtējumam, kurā jāiekļauj visu to teritorijā esošo ēku inventarizācija un to patērētās enerģijas izmaksas, prioritāti piešķirot ēkām, kurām ir visaugstākais energoietāupījumu potenciāls. Šāda stratēģija piešķir prioritāti energoefektivitātes pasākumu finansēšanai ēkās, kurām ir augstākais energoietāupījumu potenciāls.
37. Pašvaldībām un reģioniem nebija plānu, kas pamatotos uz pienācīgu vajadzību novērtējumu. Saskaņā ar vadošo iestāžu teikto ēkas parasti uzskatīja par "gatavām" finansēšanai, ja tās vajadzēja renovēt un to dokumentācija atbilda prasībām.
38. Finansēšanai atlasītajos projektos tādi racionāli apsvērumi kā rentabilitāte, t. i., ietaupītās enerģijas vienības izmaksa, netika ņemti vērā. Galvenie mērķi bija ietaupīt enerģiju un uzlabot ērtības, bet projektu atlasē finansējuma piešķiršanai netika ņemts vērā to potenciāls uz energoietāupījumu rēķina radīt finansiālus ieguvumus un tādējādi kompensēt projekta īstenošanas izmaksas (sk. **II pielikumā** minēto revidēto projektu ieguldījumu atmaksāšanās laiku).
39. Neviena no valstīm, kurās notika revīzija, nebija apstiprinājusi izmaksu ziņā optimālās ēku un to daļu minimālās energoefektivitātes prasības, nedz arī tās vāca datus par ēku energopatēriņa profilu. Lai gan valstu būvniecības standarti nosaka ēku un būvniecības materiālu siltuma robežvērtības, finansējuma saņēmēji izmantoja elastīgu pieeju tehnoloģijām un materiāliem, lai iekļautos dažādās energoefektivitātes kategorijās.

40. Vadošās iestādes nesniedza norādījumus energoefektivitātes pasākumu īstenošanai — ne par būvdarbu specifikācijām, ne izmantojamajām tehnoloģijām, ne par izmaksām vai rentabilitāti, kas jāsasniedz.

ENERGOAUDITS NE VIENMĒR IR OBLIGĀTS VAI KVALITATĪVS

41. Standarta energoaudits ietver iekārtas energopatēriņa pamatnoteikumu izstrādi, energoietaupījumu novērtējumu un pareizi izvēlētu energotaupības pasākumu rentabilitāti, un tas jāveic, pirms tiek pieņemts lēmums par finansējumu. Energopatēriņa revidenta pienākums ir piedāvāt tikai tās iespējas, kas ir saskaņā ar pašreizējām tehniskajām normām. Komisija atbalsta energoauditus, jo tie var būt piemērots energoietaupījumu nodrošināšanas līdzeklis, īpaši attiecībā uz ēkām un rūpniecību. Šā iemesla dēļ vairākas dalībvalstis ir ieviesušas obligātus energoauditus valsts sektorā²⁷.
42. Čehijas Republikā energoauditi bija obligāti sabiedriskajām ēkām, kuru energopatēriņš ir vairāk nekā 1500 GJ gadā. Finansējuma saņēmēji pilnīgi palāvās uz šo energoauditu ieteikumiem. Energopatēriņa revidents parasti ieteica ļoti dārgus ieguldījumus, jo tie solīja lielākus energoietaupījumus nekā lētākās iespējas. Nebija ieteikts neviens rentabls ieguldījums.
43. Itālijā pirms projektu uzsākšanas netika veikts energoaudits. Projekta finansējuma saņēmējam netika pieprasīts uzraudzīt energopatēriņu pirms projekta īstenošanas sākuma un pēc tā pabeigšanas.
44. Lietuvā energoauditiem nebija pietiekami sīki izstrādātas prasības attiecībā uz ēku mērījumu datiem pirms renovācijas. Tāpēc nebija iespējams pārbaudīt faktiskos projektu īstenošanas ieguvumus²⁸. Līdzīgas problēmas tika atklātas uzraudzības ziņojumā par dzīvojamo māju modernizācijas programmas īstenošanu²⁹. Turklāt pirms projektu īstenošanas netika pieprasīts nekāds energoefektivitātes situācijas sākotnējais novērtējums. Energoauditus pirms projektu uzsākšanas veica tikai divos no astoņiem revidētajiem projektiem, un pārējos sešos projektos energoauditu veica pēc renovācijas darbu sākuma.

²⁷ SEC(2009) 889 galīgā redakcija, 36. un 59. lpp.

²⁸ Saskaņā ar sabiedrisko ēku energoauditu un energoresursu un aukstā ūdens izlietojuma revīziju metodiku, ko apstiprinājis ekonomikas ministrs 2008. gada 29. aprīlī Rīkojumā Nr. 4–184, tas netiek pieprasīts.

²⁹ Daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku renovācijas uzraudzības programma. Sabiedriskā organizācija "Kompetenciju centrs", pasūtījusi HUDA, 2009.

**PROJEKTI DEVA REĀLUS REZULTĀTUS, BET TO IZMAKSAS BIJA
AUGSTAS SALĪDZINĀJUMĀ AR POTENCIĀLO ENERĢIJAS IETAUPĪJUMU**

- 45.** Visi revidētie projekti deva reālus rezultātus (piemēram, nomainīti logi un durvis, siltinātas sienas un jumti) saskaņā ar pienācīgo standartu un plānoto daudzumu. Visi revidētie projekti deva tādus ieguvumus kā vienkāršāka ēku uzturēšana un lielākas ērtības (piemēram, trokšņa un ūdens un vēja infiltrācijas samazinājums) vai labāka pašreizējo juridisko drošības prasību ievērošana (piem., izejas durvis).
- 46.** Attiecībā uz 18 no 24 projektiem vadošajām iestādēm nebija ziņu par to, vai un cik lielā mērā tie ir sasnieguši savus energoietaupījumu mērķus, jo nebija ticamu energoietaupījumu mērījumu. Revidētajās Itālijas un Lietuvas darbības programmās sasniegtos energoietaupījumus bija aplēsušas tikai vadošās iestādes vai finansējuma saņēmēji. Tikai Čehijas Republikā mērījumus veica kvalificēti energopatēriņa revidenti. Galīgie projektu rezultāti Čehijas Republikā un Lietuvā ir jānovērtē trīs gadus pēc projektu īstenošanas pabeigšanas. Tomēr revīzijas laikā uzraudzības sistēma vēl nedarbojās.
- 47.** Saskaņā ar energopatēriņa revidentu sākotnējiem ziņojumiem visi Čehijas Republikā revidētie projekti, izņemot vienu, sasniedza energopatēriņa samazinājuma mērķi³⁰, turklāt faktiskie energoietaupījumi pārsniedza plānotos ietaupījumus. Tomēr visos revidētajos projektos bija veikti lieli ieguldījumi, kuru atmaksāšanās laiks pārsniedza ēku daļu vai pašu ēku dzīves ciklu. Revidēto projektu ieguldījumu atmaksāšanās laiks svārstījās no 27 līdz 148 gadiem, vidējais atmaksāšanās laiks bija 52 gadi.
- 48.** Bazilikatā (Itālija) nebija iespējams pajauties uz revidēto projektu ieguvumu vērtējumu. Ne pirms, ne pēc projektu īstenošanas netika veikti energoauditi, nedz arī tika vākti energopatēriņa dati. Sešos revidētajos projektos bija plānots, ka vidēji viena GJ ietaupīšana izmaksās EUR 252. Piecos no sešiem projektiem finansējuma saņēmēji sniedza revidentiem dažus energopatēriņa datus, kas liecināja, ka ieguldījumi projektos vidēji varētu atmaksāties aptuveni 50 gadu laikā.

³⁰ Projekts Kladno.

- 49.** Enerģētikas IDP (Itālija) ietvaros līdz 2011. gada beigām bija pabeigta tikai viena projekta īstenošana³¹. Projekta pieteikumā ieguvumi gadā bija lēsti viena miljona EUR apmērā, un tas ļautu ieguldījumiem atmaksāties 10 gadu laikā. Ir aprēķināts, ka pēc projekta īstenošanas pabeigšanas tas dos energoetaupījumus tikai par aptuveni EUR 500 000 gadā (finansējuma saņēmējs bija pieļāvis aprēķinu kļūdu projekta pieteikumā), un tas ļaus ieguldījumiem atmaksāties 19 gadu laikā.
- 50.** Lietuvā (kohēzijas veicināšanas DP) revidētajos projektos faktiskās ieguldījumu izmaksas bija no EUR 56 līdz EUR 488 par kvadrātmētru apkurinātās platības, t. i., vairākas reizes augstākas nekā Valsts energoefektivitātes rīcības plānā 2006.–2010. gadam prognozētie EUR 31,85 par kvadrātmētru. Piecos no astoņiem revidētajiem projektiem bija apgalvots, ka plānotie energoetaupījumi ir sasniegti, bet tie nebija ticami izmērīti³². Trijos gadījumos rezultāti vēl nebija izmērīti³³. Revidētajos projektos plānotais vienkāršas ieguldījumu atmaksāšanās laiks svārstījās no astoņiem līdz 156 gadiem, un vidējais ieguldījumu atmaksāšanās laiks bija 58 gadi (visu revidēto projektu rezultātus sk. **II pielikumā**).

³¹ Projekts: *Cardarelli* slimnīca Neapolē.

³² Projekti Palangā, Gargždai, Garļavā un Alītā un Viļņas Universitātes klīnikas projekts.

³³ Projekti Klaipēdā, Kaunas onkoloģijas centrā un Viļņas *Mykolas Marcinkevicius* slimnīcā.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

51. Nav bijuši paredzēti pareizi plānošanas un finansēšanas nosacījumi, kas nodrošinātu rentablus ieguldījumus energoefektivitātē, izmantojot kohēzijas politikas īstenošanas fondus, jo

- a) revidētajās darbības programmās netika veikts pienācīgs vajadzību novērtējums, lai noteiktu konkrētās nozares, kurās varētu panākt energoetaupījumus, kā arī iespējas veikt šos energoetaupījumus rentablā veidā, tādējādi attaisnojot izvēlētos pasākumus un to izmaksas; valsts iestādes nenodrošināja šo pasākumu iekļaušanu valsts energoefektivitātes rīcības plānos (sk. 12.–17. punktu);
- b) rentabilitātes koncepcija jeb vislabākā attiecība starp izlietotajiem resursiem un sasniegtajiem rezultātiem nebija noteicošais faktors, kad dalībvalstis piešķīra finansējumu energoefektivitātes pasākumiem un konkrētiem projektiem; šo koncepciju neņēma vērā arī Komisija savā novērtējumā pirms darbības programmu apstiprināšanas (sk. 18.–22. un 23.–28. punktu);
- c) energoefektivitātes pasākumu rezultatīvie rādītāji nebija piemēroti programmu uzraudzībai; Komisijas uzraudzības pamatnostādņēs nebija noteikti energoefektivitātes rādītāji; tāpēc energoefektivitātes pasākumu rezultāti, par kuriem ziņoja atsevišķas vadošās iestādes, visas ES mērogā nav salīdzināmi, un tos nevar apkopot (sk. 29.–35. punktu).

52. Revidētie sabiedrisko ēku energoefektivitātes projekti nebija rentabli:

- a) lai gan revidētie projekti deva plānotos fiziskos rezultātus, piemēram, tika nomainīti logi un durvis, siltinātas sienas un jumti, tomēr izmaksas salīdzinājumā ar energoetaupījumiem bija augstas. Svarīgāka par energoefektivitāti bija vajadzība renovēt sabiedriskās ēkas. Lai gan revidēto projektu mērķis bija enerģijas ietaupījumi un dzīves apstākļu uzlabošana, tie neradīja apmierinošu attiecību starp energoetaupījumiem un ieguldījumu izmaksām; vidējais plānotais ieguldījumu atmaksāšanās laiks bija aptuveni 50 gadi, kas ir pārāk ilgs salīdzinājumā ar renovēto ēku daļu un pat pašu ēku dzīves ciklu (sk. 18.–22., 23.–28., 36.–40. un 45.–50. punktu);
- b) energoauditi nebija obligāti (Itālijā un Lietuvā) vai arī tur, kur tos pieprasīja (Čehijas Republikā), ieguldījumu summa, kuru ieteica pēc energoaudita, bija pārāk augsta; reālos energoetaupījumus nebija iespējams pārbaudīt 18 no 24 revidētajiem projektiem, jo to mērījumi nebija precīzi (sk. 41.–44. punktu).

IETEIKUMI

Komisijai jāuzņemas vajadzīgās iniciatīvas, kad tiks sagatavoti turpmāki regulu priekšlikumi, lai panāktu, ka kohēzijas politikas finansējums energoefektivitātes pasākumiem nākamajā plānošanas periodā būtu atkarīgs no turpmāk minētajiem nosacījumiem.

- 1) Pienācīga vajadzību novērtējuma ieviešana programmas līmenī. Šādos vajadzību novērtējumos ir jāaprēķina galalietotāju energopatēriņš visās nozarēs, jānosaka tautsaimniecības energoietāupījumu potenciāls un jādefinē mērķi, kā arī jāizstrādā piemērota metodika šāda enerģijas plāna panākumu novērtēšanai. Tajā ir jānosaka rentabli risinājumi ikvienai nozarei.
- 2) Regulāra uzraudzības un salīdzināmu rezultātīvo rādītāju izmantošana. Ikvienu darbības programma, kurā iekļauti energoefektivitātes projekti, ir regulāri jāuzrauga attiecībā uz to, kā veidojas vienas ietaupītās enerģijas vienības izmaksas un darbības programmā plānotais un sasniegtais ieguldījumu atmaksāšanās laiks. Iegūtajiem datiem jābūt pieņemamā kvalitātē to atbilstības, salīdzināmības un ticamības aspektā. Valsts iestādēm jāvēc un Komisijai jāapkopo dati par energoietāupījumiem, kas radušies kohēzijas politikas īstenošanas fondu atbalstītu pasākumu rezultātā. Jānosaka kohēzijas politikas īstenošanas fondu ieguldījums mērķa — līdz 2020. gadam ietaupīt 20 % no ES primārās enerģijas patēriņa — sasniegšanā.
- 3) Jāizmanto pārredzami projektu atlases kritēriji un standarta ieguldījumu izmaksas par vienu ietaupāmās enerģijas vienību (piemērojot vienotu mērijumu vienību un metodiku). Komisijai jānosaka maksimāli pieņemams vienkāršas atmaksāšanās laiks attiecībā uz ieguldījumiem energoefektivitātē, pamatojoties uz parastajiem amortizācijas periodiem. To varētu atbalstīt izmaksu ziņā optimāla līmeņa references ēku noteikšana dalībvalstīs atbilstīgi Direktīvai 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti. Energoauditi ir jāizmanto kā energoefektivitātes projektu atlases galvenā prasība, ja izmaksu ziņā optimāls atsaucē līmenis ēkām dalībvalstu līmenī vēl nav noteikts.

Šo ziņojumu 2012. gada 14. novembra sēdē Luksemburgā pieņēma Revīzijas palātas II apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Harald NOACK*.

Revīzijas palātas vārdā —



priekšsēdētājs

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

KOHĒZIJAS POLITIKAS FINANSĒJUMA PIEŠĶĪRUMS ENERGOEFEKTIVITĀTEI 2000.–2013. GADĀ UN ATLASĪTIE PROJEKTI 2007.–2011. GADĀ

Dalībvalsts	Piešķiruma summa 2000.–2006. g. (EUR)	Piešķiruma summa 2007.–2013. g. (EUR)	Kopējie pie- šķirtie līdzekļi dalībvalstī 2000.–2013. g. (EUR)	Kopējie pie- šķirtie līdzekļi dalībvalstī / kopējie pie- šķirtie līdzekļi (%)	Atlasītie projekti 2007.–2011. g. (EUR)	Atlasītie projekti 2007.–2011. g. (%)
Čehijas Republika ¹	9 225 386	942 214 473	951 439 859	17,7	342 658 632	36,4
Itālija	35 298 133	838 592 232	873 890 365	16,2	417 305 116	49,8
Polija ¹	11 410 880	499 012 133	510 423 013	9,5	389 379 855	78,0
Lietuva ¹	31 815 678	370 508 149	402 323 827	7,5	439 300 937	118,6
Vācija	11 969 823	373 182 646	385 152 469	7,1	307 047 003	82,3
Ungārija	7 181 475	328 531 227	335 712 702	6,2	163 856 263	49,9
Francija	25 596 690	291 167 688	316 764 378	5,9	177 008 914	60,8
Bulgārija ²	0	258 104 621	258 104 621	4,8	74 144 427	28,7
Rumānija ²	0	253 241 727	253 241 727	4,7	60 131 969	23,7
Apvienotā Karaliste	23 362 973	150 657 204	173 420 177	3,2	167 360 699	111,1
Spānija	39 941 325	110 048 101	146 803 260	2,7	33 326 165	30,3
ES pārrobežu sadarbība	4 029 659	119 642 025	123 671 684	2,3	164 027 992	137,1
Grieķija	42 623 511	71 170 000	113 793 511	2,1	492 363 482	691,8
Slovēnija ¹	0	105 700 000	105 700 000	2,0	73 707 906	69,7
Latvija ¹	21 048 774	60 220 000	81 268 774	1,5	106 078 878	176,2
Slovākija ¹	1 334 466	78 584 184	79 918 650	1,5	64 760 737	82,4
Portugāle	0	74 200 883	74 200 883	1,4	49 599 067	66,8
Īrija	22 864 270	19 000 000	41 864 270	0,8	22 346 186	117,6
Nīderlande	793 076	34 250 000	35 043 076	0,7	19 917 049	58,2
Igaunija ¹	2 568 584	28 760 241	31 328 825	0,6	27 844 967	96,8
Somija	190 740	24 243 917	24 434 657	0,5	6 926 847	28,6
Beļģija	5 271 426	18 976 147	24 247 573	0,5	9 375 338	51,0
Malta ¹	0	12 550 000	12 550 000	0,2	3 096 758	24,7
Zviedrija	0	9 173 788	9 173 788	0,2	1 057 737	11,5
Austrija	2 864 306	6 156 013	9 020 319	0,1	17 383 781	282,4
ES starpreģionu sadarbība	6 891 928	0	6 891 928	0,1	0	0
Luksemburga	0	504 873	504 873	0,01	1 744 838	345,6
Kipra ¹	0	0	0	0	0	0
Dānija	0	0	0	0	0	0
Kopā	306 283 104	5 078 392 272	5 384 675 376	100 %	3 632 051 543	71,5

Piezīme. Atlases koeficients, kas pārsniedz 100 %, nozīmē, ka finansējums piešķirts no citām prioritātēm vai pasākumiem tās pašas vai citas darbības programmas ietvaros.

¹ Piešķirumi no 2004. gada.

² Piešķirumi no 2007. gada.

Avots: Reģionālās politikas ĢD datu bāze SF 2000.–2006. g., SFC 2007. g., 2011. gada īstenošanas ziņojums par atlasītajiem projektiem.

II PIELIKUMS

IEGULDĪJUMU ATMAKSĀŠANĀS LAIKS UN ENERGOIETAUPĪJUMI, KAS PANĀKTI ČEHIJAS REPUBLIKĀ, ITĀLIJĀ UN LIETUVĀ

Projekts	Mērķis	Energoietaupījumi pēc viena gada	Plānotais atmaksāšanās laiks (gados)	Faktiskais/aprēķinātais atmaksāšanās laiks (gados)
Uherske Hradište	Sienu un jumtu siltināšana, logu nomaina kultūras namā un skolā	Sasniegts	42	35
Karvina	Sienu un jumtu siltināšana, logu nomaina vidusskolā	Sasniegts	93	78
Frídekmišteka	Sienu un jumtu siltināšana, logu nomaina vidusskolā	Sasniegts	40	30
Sokolova	Sienu un jumtu siltināšana, logu nomaina divās pamatskolās, bērnodārzā un atpūtas centrā	Sasniegts	86	81
Sokolova II	Sienu un jumtu siltināšana, logu nomaina trīs pamatskolās	Sasniegts	30	26
Voline	Komplekss projekts — sienu un jumtu siltināšana, logu nomaina, ar oglēm kurināmas apkures iekārtas nomaina apvienotā vidējās un augstākās profesionālās izglītības skolā un kopmītņē	Sasniegts	148 (46) ¹	146 (26) ¹
Kladno	Sienu un jumtu siltināšana, logu nomaina astoņos bērnodārzos	Nav sasniegts	27	32
Pilzene	Sienu un jumtu siltināšana, logu nomaina vienā pamatskolā un vienā vidusskolā	Sasniegts	55	48
Melfi	Logu nomaina vidusskolā	Neattiecas	20	Neattiecas
Matēra	Logu nomaina Matēras provinces pašvaldībā	Mērījumi nebija ticami	42	104
Grassano	Logu nomaina pamatskolā	Mērījumi nebija ticami	28	56
Santarkandželo	Logu nomaina <i>Sant'Arcangelo</i> kopienas ēkā	Mērījumi nebija ticami	37	17
ENEA-Rotondella	Logu nomaina Trizaijas ENEA (Jauno tehnoloģiju, enerģētikas un ilgtspējīgas ekonomiskās attīstības valsts centrs) ēdnīcas ēkā	Mērījumi nebija ticami	21	10
Polikoro	Logu nomaina Polikoro pamatskolā	Mērījumi nebija ticami	33	53
Neapole	Apgādes pasākumi, kuru mērķis ir palielināt ražošanas un sadales efektivitāti, piemēram, termoelektrostacijas modernizācija un tehnisko iekārtu, cauruļu, aukstā un siltā ūdens un gaisa pievades sistēmu nomaina galvenajā slimnīcas ēkā	Mērījumi nebija ticami	10	19
Palanga	Palangas <i>Vladas Jurgutis</i> vidusskolas atjaunošana	Mērījumi nebija ticami	40	21

¹ Energopatēriņa revidents salīdzinājumam izmantoja cenu par brūnoglēm (85,45 CZK/GJ), kuras izmantoja atjaunotajā tvaika katlu iekārtā, ar enerģijas vidējām cenām 279 CZK/GJ, ko skola maksāja par visu patērēto enerģiju.

Projekts	Mērķis	Energoietaupījumi pēc viena gada	Plānotais atmaksāšanās laiks (gados)	Faktiskais/aprēķinātais atmaksāšanās laiks (gados)
Gargždai	<i>Viliaus Gaigalaitis</i> veco ļaužu aprūpes nama atjaunošana	Mērījumi nebija ticami	49	36
Klaipēda	Klaipēdas tūrisma skolas atjaunošana	Neattiecas	156	Neattiecas
Garļāva	Energoefektivitātes uzlabošana Kauņas apgabala slimnīcā Garļāvā	Mērījumi nebija ticami	57	31
Kauņa	Kauņas Medicīnas universitātes Onkoloģijas centra atjaunošana	Neattiecas	8	Neattiecas
Viļņa	<i>Mykolas Marcinkevičius</i> slimnīcas un tās inženiersistēmu daļēja atjaunošana, uzlabojot energoefektivitātes rādītājus	Mērījumi nebija ticami	63	21
Alīta	Energoefektivitātes uzlabošana Alītas Profesionālās apmācības centrā	Mērījumi nebija ticami	26	23
Viļņa	Jumta siltināšana un apkures un ventilācijas sistēmu atjaunošana Viļņas Universitātes slimnīcas <i>Santariškių</i> klīnikas operāciju blokā	Neattiecas	66	Neattiecas
Vidēji			51	

Avots: Energoauditi un projektu faktiskie rezultāti, un revidentu aplēses, kas balstītas uz EA datiem, vērtējamais laiks no 25 līdz 50 gadiem.

KOMISIJAS ATBILDE

KOPSAVILKUMS

II.

Komisija norāda, ka revidēto projektu darbības joma attiecas tikai uz sabiedrisko ēku projektiem.

IV. a)

Var rasties pretruna starp "vajadzību novērtējuma" rezultātiem un "rentabilitātes" pieeju. Būtībā vajadzību novērtējums var novest pie atšķirīgu prioritāšu noteikšanas salīdzinājumā ar prioritāšu noteikšanu, kas veikta, pamatojoties uz rentabilitāti.

IV. a) Pirmais ievilkums

Energoefektivitātes politika pēdējo gadu laikā ir piedzīvojusi dinamisku attīstību. Tā tas vēl nebija, kad notika 2007.–2013. gada plānošanas perioda programmu izstrāde, sarunas par tām un to apstiprināšana. Tikai kopš tā laika Komisija ir pilnībā izstrādājusi savu energoefektivitātes politiku. Vienošanās par četrām revidētajām programmām panāca sarunu ceļā, pirms Komisija bija pilnībā izstrādājusi savu energoefektivitātes politiku.

Visām darbības programmām, ko finansējusi kohēzijas politika, jāatbilst politikas mērķiem stiprināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un veicināt vispārēju harmonisku attīstību, mazinot reģionu attīstības līmeņu atšķirības un veicinot attīstību vismazāk attīstītajos reģionos.

Kohēzijas politika ir integrēta politika. Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedriskajās ēkās ir svarīgi piemērot integrētu pieeju un neīstenot vienīgi energoefektivitātes uzlabojumus. Tā vietā tie jāuzskata par daļu no vispārējās atjaunošanas, kas ļauj kopumā uzlabot konkrētu ēku.

Kā vispārēju prasību attiecībā uz visām darbības programmām, ko finansē saskaņā ar kohēzijas politiku, programmas ietver "atbilstīgās jomas vai nozares stāvokļa analīzi, norādot stiprās un vājās puses un izvēlēto atbildes stratēģiju". Šajā kontekstā vajadzību novērtējums var izrādīties noderīgs.

KOMISIJAS ATBILDE

Visas 2000.–2006. gada un 2007.–2013. gada programmas bija apspriestas un apstiprinātas pirms pirmo valstu energoefektivitātes rīcības plānu (turpmāk tekstā — VEERP) iesniegšanas (t. i., pirms 2007. gada jūnija). VEERP nav paredzēti kā ieguldījumu stratēģija kohēzijas politikas fondu izmantošanai ar energoefektivitāti saistītiem piešķirumiem.

IV. a) Otrais ievilkums

Energoefektivitāte ir viens no vairākiem kohēzijas politikas programmu mērķiem. Kohēzijas politika ir integrēta politika. Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedriskajās ēkās ir svarīgi piemērot integrētu pieeju un neīstenot vienīgi energoefektivitātes uzlabojumus. Tā vietā tie jāuzskata par daļu no vispārējās atjaunošanas, kas ļauj kopumā uzlabot konkrētu ēku. Tādēļ ieguldījumu rentabilitāte ir viens no noteicošajiem faktoriem līdzekļu piešķiršanai programmas ietvaros. Programmas ietvaros var piešķirt līdzekļus, arī atsaucoties uz citiem kohēzijas politikas mērķiem.

Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedrisko ēku energoefektivitātē ir minēti argumenti par labu pilnīgai renovācijai, kas izmaksu ziņā pārsniedz optimālo līmeni. Šajā kontekstā būtisks faktors ir faktiskais sasniegtais energoetaupījumu līmenis. Skaidri saprotams, ka pilnīgām renovācijām būs vajadzīgs ilgāks atmaksāšanās periods. Kā Palāta norādījusi 3. punktā, valsts pasākumus var izmantot, lai novērstu tirgus nepilnības. Kamēr tirgus spēja nodrošināt finansējumu energoefektivitātes ieguldījumu rentablajai daļai, kohēzijas politikas līdzfinansēšanas elementu varēja izmantot, lai atbalstītu ieguldījumus, kuri pārsniedz šo līmeni, tādējādi nodrošinot lielākus energoetaupījumus un izvairoties no turpmākiem papildu darbiem, kas varētu paaugstināt kopējās ieguldījumu izmaksas.

IV. a) Trešais ievilkums

Komisija atzīst, ka pašreizējais kohēzijas politikas tiesiskais regulējums nenorāda rādītāju veidu, kas jāizmanto uzraudzības nolūkos, un darbojas, lai uzlabotu programmas rezultātus. Tādēļ ERAF regulas projektā plānošanas periodam no 2014. gada līdz 2020. gadam ierosināti trīs kopīgi energoefektivitātes rādītāji visām dalībvalstīm: a) mājstaiņniecību skaits ar augstāku energopatēriņa klasi; b) primārā energopatēriņa samazinājums sabiedriskajās ēkās; kā arī c) enerģijas lietotāju ar viedo tīklu pieslēgumu skaita pieaugums (COM(2011) 614 galīgā redakcija, regulas projekta pielikums). Tādējādi šiem trim rādītājiem būtu iespējama ES līmeņa apkopošana.

IV. b) Pirmais ievilkums

Energoefektivitāte ir viens no vairākiem kohēzijas politikas programmu mērķiem. Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedriskajās ēkās ir svarīgi piemērot integrētu pieeju un neīstenot vienīgi energoefektivitātes uzlabojumus, bet apsvērt tos kā daļu no vispārējās atjaunošanas, kas ļauj kopumā uzlabot konkrētu ēku. Ja konkrēta sabiedriskā ēka konkrētā laika posmā tiek atjaunota, ir lietderīgi pievērsties arī energoefektivitātes aspektiem tajā pašā darbu kārtā. Tādēļ ieguldījumu rentabilitāte ir viens no noteicošajiem faktoriem līdzekļu piešķiršanai programmas ietvaros. Programmas ietvaros var piešķirt līdzekļus, arī atsaucoties uz citiem kohēzijas politikas mērķiem. Komisija uzskata, ka šis ir pilnīgas renovācijas gadījums, kas izmaksu ziņā pārsniedz optimālo līmeni. Jaunajā Energoefektivitātes direktīvā dalībvalstīm būs noteikta arī prasība izstrādāt ilgtermiņa renovācijas stratēģijas kopējam ēku fondam, tostarp politiku, kas veicinātu pilnīgas renovācijas. Skaidri saprotams, ka pilnīgām renovācijām būs vajadzīgs ilgāks atmaksāšanās periods.

KOMISIJAS ATBILDE

IV. b) Otrais ievilkums

Komisija piekrīt, ka nepieciešams labas kvalitātes energoaudits, kas būtu par pamatu ieguldījumiem ēku energoefektivitātē. Jaunajā Energoefektivitātes direktīvā dalībvalstīm būs noteikta prasība veicināt augstas kvalitātes un rentablu energoauditu un energovadības sistēmu pieejamību visiem galalietotājiem.

V. 1)

Komisija darbojas, ievērojot šo ieteikumu. Ierosinātajā Vienotu noteikumu regulā plānošanas periodam no 2014. gada līdz 2020. gadam¹ noteikts, ka:

- partnerības līgumā ar dalībvalstīm ietver atšķirību un attīstības vajadzību analīzi, atsaucoties uz tematiskajiem mērķiem, galvenajām darbībām, kas noteiktas vienotajā stratēģiskajā satvarā, un konkrētajai valstij adresētajiem ieteikumiem² Eiropas pusgadā, un
- visām programmām jāatbilst šiem līgumiem³.

V. 2)

Ierosinātajā ERAF regulā laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam ir paredzēti trīs kopīgi energoefektivitātes rādītāji visām dalībvalstīm, tādējādi padarot iespējamu apkopošanu ES līmenī.

Tomēr Komisija nevar pilnībā pieņemt ieteikto rādītāju ieviešanu programmas līmenī, jo to salīdzināmību ierobežotu rādītāju atkarība no vairākiem faktoriem (piemēram, no elektroenerģijas/ patēriņa preču cenām, klimatiskajiem apstākļiem), kas var padarīt tos maldinošus.

V. 3)

Vienotu noteikumu regulas projektā ierosināts, ka uzraudzības komiteja pārbauda un apstiprina darbību atlases metodoloģiju un kritērijus⁴. Turklāt vadošā iestāde izstrādā pārredzamus un nediskriminējošus atlases kritērijus un pēc to apstiprināšanas piemēro tos⁵. Tomēr nav iespējams noteikt standarta ieguldījumu izmaksas par kWh, kas ietaupītas visā ES, jo šīs izmaksas būtiski atšķiras atkarībā no atšķirīgām aprīkojuma cenām un atšķirīgiem līdz šim īstenoto ietaupījumu līmeņiem.

Visbeidzot, ieguldījumi sabiedrisko ēku energoefektivitātē var būt daļa no "pilnīgas renovācijas" darbiem, kam nepieciešams ilgāks atmaksāšanās periods.

⁴ 100. pants.

⁵ 114. pants.

¹ COM(2012) 496.

² 14. pants.

³ 24. pants.

KOMISIJAS ATBILDE

APSVĒRUMI

12.

Pēdējo gadu laikā energoefektivitātes politika ir piedzīvojusi dinamisku attīstību. Tā tas vēl nebija, kad notika 2007.–2013. gada plānošanas perioda programmu izstrāde, sarunas par tām un to apstiprināšana. Tikai kopš tā laika Komisija ir pilnībā izstrādājusi savu energoefektivitātes politiku. Vienošanās par četrām revidētajām programmām panāca sarunu ceļā, pirms Komisija bija pilnībā izstrādājusi savu energoefektivitātes politiku.

Kā vispārēju prasību attiecībā uz visām darbības programmām, ko finansē saskaņā ar ES kohēzijas politiku (Regulas (EK) Nr. 1083/2006 37. pants), programmas ietver "atbilstīgās jomas vai nozares stāvokļa analīzi, norādot stiprās un vājās puses un izvēlēto atbildes stratēģiju". Šajā kontekstā vajadzību novērtējums var izrādīties noderīgs.

Kohēzijas politikas programmas īsteno dažādos ekonomiskos, sociālos un teritoriālos kontekstos. Šie ārējie faktori un iekšējās neskaidrības ir ietekmi mazinoši faktori, kas atstāj iespaidu uz projektu plānošanu, īstenošanu un rezultātu. Citētie ESAO/SEA ieteikumi noteikti var būt ļoti noderīgi, bet tie neietver nekādas juridiskas prasības saistībā ar kohēzijas politikas programmu. Turklāt tos publicēja 2008. gadā, kad darbības programmas jau bija apspriestas un apstiprinātas.

14.

Revidētais paraugs aptvēra četras programmas trijās dalībvalstīs. Programmas saņēma apmēram 28 % līdzekļu, ko piešķir energoefektivitātei laikposmā no 2000. gada līdz 2013. gadam. Revidētie projekti pārstāv ļoti mazu daļu no šī apjoma. Viena revidētā programma darbojās plānošanas periodā no 2000. gada līdz 2006. gadam. Tādēļ rezultātus nevar ekstrapolēt uz politiku kopumā.

15.

Visas programmas 2000.–2006. gada un 2007.–2013. gada laikposmā ir apspriestas un apstiprinātas pirms valstu energoefektivitātes rīcības plānu (turpmāk tekstā — VEERP) iesniegšanas (t. i. pirms 2007. gada jūnija), kā to prasa Direktīva 2006/32/EK. Turklāt VEERP nav paredzēti kā ieguldījumu stratēģija kohēzijas politikas fondu izmantošanai ar energoefektivitāti saistītiem piešķirumiem. Lai gan otrajiem VEERP izstrādātais brīvprātīgi izmantojamais paraugs, ko 2011./2012. gadā iesniedza dalībvalstis, deva iespēju sniegt norādījumus attiecībā uz energoefektivitātes pasākumu īstenošanas piešķirumiem, izmantojot kohēzijas politikas fondus, šī parauga izmantošana dalībvalstīm nebija obligāta.

Attiecībā uz vajadzību novērtējumu skatīt Komisijas atbildi uz 12. punktu.

17.

Attiecībā uz vajadzību novērtējumu skatīt Komisijas atbildi uz 12. punktu. Apstiprinot programmas, Komisija pieprasīja "atbilstīgās jomas vai nozares stāvokļa analīzi, norādot stiprās un vājās puses un izvēlēto atbildes stratēģiju" (Regulas (EK) Nr. 1083/2006 37. pants).

18.

Komisija norāda, ka pastāv pretruna starp rentabilitātes principu, kas ir faktors līdzekļu piešķiršanai energoefektivitātes pasākumiem, un prasību piešķirt energoefektivitātes pasākumu prioritātes, pamatojoties uz vajadzību novērtējumu (skatīt 12.–17. punktu). Abas metodoloģiskās metodes prioritātes piešķiršanai ieguldījumiem var radīt atšķirīgus rezultātus.

KOMISIJAS ATBILDE

19.

Direktīvas 2006/32/EK 5. pants neuzliek dalībvalstīm par pienākumu šo rezultātu sasniegšanai izmantot vienīgi kohēzijas politikas fondus vai, citiem vārdiem, kohēzijas politikas fondi nav vienīgais finansējuma avots šīs direktīvas īstenošanai.

Komisija norāda arī uz savu atbildi uz 18. punktu.

Komisija neuzskata, ka 1. izcēlumā minētie piemēri ir tieši salīdzināmi ar revidētajām programmām.

20.

Energoefektivitāte ir viens no vairākiem kohēzijas politikas programmu mērķiem. Kohēzijas politika ir integrēta politika. Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedriskajās ēkās ir svarīgi piemērot integrētu pieeju un neīstenot vienīgi energoefektivitātes uzlabojumus. Tā vietā tie jāuzskata par daļu no vispārējās atjaunošanas, kas ļauj kopumā uzlabot konkrētu ēku. Tādēļ ieguldījumu rentabilitāte ir viens no noteicošajiem faktoriem līdzekļu piešķiršanai programmas ietvaros. Programmas ietvaros var piešķirt līdzekļus, arī atsaucoties uz citiem kohēzijas politikas mērķiem. Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedrisko ēku energoefektivitātē Komisija uzskata, ka šis ir pilnīgas renovācijas gadījums, kas izmaksu ziņā pārsniedz optimālo līmeni (SWD(2012) 61 galīgā redakcija, 2012. gada 14. marts, II daļa, 14. un 15. lpp.). Jau nāvē Energoefektivitātes direktīvā dalībvalstīm noteikta prasība arī izstrādāt ilgtermiņa renovācijas stratēģijas kopējam ēku fondam, tostarp politiku, kas veicinātu pilnīgas renovācijas. Kā Palāta norādījusi 3. punktā, valsts pasākumus var izmantot, lai novērstu tirgus nepilnības. Kamēr tirgus spēja nodrošināt finansējumu energoefektivitātes ieguldījumu rentablajai daļai, kohēzijas politikas līdzfinansēšanas elementu varēja izmantot, lai atbalstītu ieguldījumus, kuri pārsniedz šo līmeni, tādējādi nodrošinot lielākus energoetaupījumus un izvairoties no turpmākiem papildu darbiem, kas varētu paaugstināt kopējās ieguldījumu izmaksas.

Energoefektivitātes direktīvā ir uzsvērts, ka sabiedriskajām iestādēm paredzēts būt par paraugu šajā jomā. Tas paveicams, iesaistoties sabiedrisko ēku mūsdienīgās, pilnīgās renovācijās ar mērķi uzlabot energoefektivitāti, tādējādi stiprinot pieprasījumu pēc jauninājumiem.

21.

Nav iespējams novērtēt rentabilitāti programmas līmenī, to var izdarīt tikai projekta līmenī. Rentabilitātes apsvērumus var definēt, atlasot kritērijus konkrētām intervences darbībām. Direktīvā 2006/32/EK uzsvērts, ka dalībvalstis gādā par to, lai valsts sektors darbotos kā paraugs. Pašas dalībvalstis atbild par konkrētu projektu atlasī. Pilnīgas renovācijas projektu gadījumā vajadzību novērtējums var novest pie atšķirīgu prioritāšu noteikšanas salīdzinājumā ar prioritāšu noteikšanu, kas veikta, pamatojoties uz rentabilitāti.

22.

Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedrisko ēku energoefektivitātē ir minēti argumenti par labu pilnīgai renovācijai, kas izmaksu ziņā pārsniedz optimālo līmeni. Šajā kontekstā būtisks faktors ir faktiskais sasniegtais energoetaupījumu līmenis. Skaidri saprotams, ka pilnīgām renovācijām būs vajadzīgs ilgāks atmaksāšanās periods.

23.

Komisija norāda uz savu atbildi uz 22. punktu un dalītas pārvaldības principu.

Piemēram, Lietuvas darbības programma "Kohēzijas veicināšana" norāda uz nepieciešamību uzlabot vides kvalitāti, pievēršot īpašu uzmanību pieaugošai elektroenerģijas izmantošanas efektivitātei. Programmas līmenī nav noteikti konkrēti atlases kritēriji.

24.

Komisija norāda uz savu atbildi uz 20. un 22. pantu.

26.

Komisija norāda uz savu atbildi uz 22. pantu.

27.

Komisija norāda uz savu atbildi uz 22. pantu.

28.

Komisija norāda uz savu atbildi uz 22. pantu. Pēc Lietuvas 2011. gada otrā VEERP energoaudits tagad ir obligāts.

KOMISIJAS ATBILDE

31.

Komisija atzīst energoefektivitātes pieaugošo nozīmi un ERAF regulas projektā plānošanas periodam no 2014. līdz 2020. gadam ir ierosinājusi trīs kopīgus energoefektivitātes rādītājus visām dalībvalstīm: a) mājstāvu energopatēriņa skaits ar augstāku energopatēriņa klasi; b) primārā energopatēriņa samazinājums sabiedriskajās ēkās; kā arī c) enerģijas lietotāju ar viedo tīklu pieslēgumu skaita pieaugums (COM(2011) 614 galīgā redakcija, regulas projekta pielikums).

34.

Attiecībā uz rādītāju sistēmas kvalitāti un piemērotību Komisija laikā, kad notika sarunas par programmu, apšaubīja Lietuvas sistēmu. Nav šaubu, ka laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam šie divi aspekti ir ļoti rūpīgi jāizvērtē.

35.

Komisija norāda uz savu atbildi uz 31. punktu.

Komisijas iniciatīvā, kas izklāstīta 2006. gada darba dokumentā Nr. 2, izteikti daži ieteikumi par pamatrādītāju izmantošanu apkopojošām vērtībām ES līmenī.

2020. gada energoetaupījumu mērķi noteica tikai 2007. gadā pēc sarunām par programmām un to apstiprināšanas.

Dokuments "Rezultātu rādītāji un mērķi" bija metodoloģisks dokuments, ko sagatavojuši akadēmisko aprindu pārstāvji, apsverot turpmāko kohēzijas politiku; tas nav oficiāls Komisijas nostājas dokuments.

36.

Komisija norāda uz savu atbildi uz 12. punktu.

Attiecībā uz plānošanas periodu no 2014. gada līdz 2020. gadam jaunā Energoefektivitātes direktīva atbalstīs darbu šajā jomā, mudinot izstrādāt reģionālus un pašvaldību energoefektivitātes plānus un energovadības sistēmas, renovācijas ceļvežus un siltuma kartes termoelektrocentrāļu izmantošanai.

Komisija norāda arī uz savu atbildi uz 18., 20. un 22. punktu.

37.

Komisija norāda uz savu atbildi uz 12, 18., 20. un 22. punktu. Ja konkrēta sabiedriskā ēka konkrētā laika posmā tiek atjaunota, ir lietderīgi pievērsties arī energoefektivitātes aspektiem tajā pašā darbu kārtā.

38.

Komisija norāda uz savu atbildi uz 18., 20. un 22. punktu un faktu, ka pilnīgām renovācijām ir vajadzīgs ilgāks atmaksāšanās periods. Projektu atlase notiek, pamatojoties uz projekta pieteikumā ietverto projekta aprakstu, kas var attiekties uz vairākiem mērķiem, nevis tikai uz energoefektivitāti.

39.

Laikposmā, uz kuru attiecas audits, dalībvalstīm nebija jānosaka izmaksu ziņā optimālās ēku un to daļu minimālās energoefektivitātes prasības (*MEPR*). Tas būs jā dara tikai tik ilgi, kamēr dalībvalstis būs veikušas savus valsts izmaksu ziņā optimālos aprēķinus, kā to paredz Deleģētā regula Nr. 244/2012. Neskatoties uz to, visām dalībvalstīm, kā to paredz Direktīva 2002/91/EK, būtu jābūt "normālām" *MEPR*.

KOMISIJAS ATBILDE

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

41.

Jaunajā Energoefektivitātes direktīvā dalībvalstīm būs noteikta prasība veicināt augstas kvalitātes un rentablu energoauditu un energovadības sistēmu pieejamību visiem galalietotājiem.

45.

Komisija norāda, ka projekti radīja ieguvumus, un atsaucas uz savu atbildi uz 20. un 22. punktu par integrētu pieeju kohēzijas politikai.

46.

Intervences darbību un to rezultātu regularitātes pārbaude ir vadošo iestāžu kompetencē, pamatojoties uz saņēmēju iesniegto informāciju.

51.

Var rasties pretruna starp "vajadzību novērtējuma" rezultātiem un "rentabilitātes" pieeju. Būtībā vajadzību novērtējums var novest pie atšķirīgu prioritāšu noteikšanas salīdzinājumā ar prioritāšu noteikšanu, kas veikta, pamatojoties uz rentabilitāti.

51. a)

Pēdējo gadu laikā energoefektivitātes politika ir piedzīvojusi dinamisku attīstību. Tā tas vēl nebija, kad notika 2007.–2013. gada plānošanas perioda programmu izstrāde, sarunas par tām un to apstiprināšana. Tikai kopš tā laika Komisija ir pilnībā izstrādājusi savu energoefektivitātes politiku. Vienošanās par četrām revidētajām programmām panāca sarunu ceļā, pirms Komisija bija pilnībā izstrādājusi savu energoefektivitātes politiku.

Kohēzijas politika ir integrēta politika. Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedriskajās ēkās ir svarīgi piemērot integrētu pieeju un neīstenot vienīgi energoefektivitātes uzlabojumus. Tā vietā tie jāuzskata par daļu no vispārējas atjaunošanas, kas ļauj kopumā uzlabot konkrētu ēku. Kā vispārēju prasību attiecībā uz visām darbības programmām, ko finansē saskaņā ar kohēzijas politiku, programmas ietver "atbilstīgās jomas vai nozares stāvokļa analīzi, norādot stiprās un vājās puses un izvēlēto atbildes stratēģiju". Šajā kontekstā vajadzību novērtējums var izrādīties noderīgs.

Visas 2000.–2006. gada un 2007.–2013. gada programmas bija apspriestas un apstiprinātas pirms pirmo valstu energoefektivitātes rīcības plānu (turpmāk tekstā — VEERP) iesniegšanas (t. i., pirms 2007. gada jūnija). VEERP nav paredzēti kā ieguldījumu stratēģija kohēzijas politikas fondu izmantošanai ar energoefektivitāti saistītiem piešķirumiem.

KOMISIJAS ATBILDE

51. b)

Energoefektivitāte ir viens no vairākiem kohēzijas politikas programmu mērķiem. Kohēzijas politika ir integrēta politika. Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedriskajās ēkās ir svarīgi piemērot integrētu pieeju un neīstenot vienīgi energoefektivitātes uzlabojumus. Tā vietā tie jāuzskata par daļu no vispārējās atjaunošanas, kas ļauj kopumā uzlabot konkrētu ēku. Tādēļ ieguldījumu rentabilitāte ir viens no noteicošajiem faktoriem līdzekļu piešķiršanai programmas ietvaros. Programmas ietvaros var piešķirt līdzekļus, arī atsaucoties uz citiem kohēzijas politikas mērķiem.

Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedrisko ēku energoefektivitātē ir minēti argumenti par labu pilnīgai renovācijai, kas izmaksu ziņā pārsniedz optimālo līmeni. Šajā kontekstā būtisks faktors ir faktiskais sasniegtais energoetaupījumu līmenis. Skaidri saprotams, ka pilnīgām renovācijām būs vajadzīgs ilgāks atmaksāšanās periods. Kā Palāta norādījusi 3. punktā, valsts pasākumus var izmantot, lai novērstu tirgus nepilnības. Kamēr tirgus spēja nodrošināt finansējumu energoefektivitātes ieguldījumu rentablajai daļai, kohēzijas politikas līdzfinansēšanas elementu varēja izmantot, lai atbalstītu ieguldījumus, kuri pārsniedz šo līmeni, tādējādi nodrošinot lielākus energoetaupījumus un izvairoties no turpmākiem papildu darbiem, kas varētu paaugstināt kopējās ieguldījumu izmaksas.

51. c)

Komisija atzīst, ka pašreizējais kohēzijas politikas tiesiskais regulējums nenosaka rādītāju veidu, kas jāizmanto uzraudzības nolūkos. Tādēļ ERAF regulas projektā plānošanas periodam no 2014. gada līdz 2020. gadam ierosināti trīs kopīgi energoefektivitātes rādītāji visām dalībvalstīm: a) mājāsaimniecību skaits ar augstāku energopatēriņa klasi; b) primārā energopatēriņa samazinājums sabiedriskajās ēkās; kā arī c) enerģijas lietotāju ar viedo tīklu pieslēgumu skaita pieaugums (COM(2011) 614 galīgā redakcija, regulas projekta pielikums).

52. a)

Energoefektivitāte ir viens no vairākiem kohēzijas politikas programmu mērķiem. Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedriskajās ēkās ir svarīgi piemērot integrētu pieeju un neīstenot vienīgi energoefektivitātes uzlabojumus, bet apsvērt tos kā daļu no vispārējās atjaunošanas, kas ļauj kopumā uzlabot konkrētu ēku. Ja konkrēta sabiedriskā ēka konkrētā laika posmā tiek atjaunota, ir lietderīgi pievērsties arī energoefektivitātes aspektiem tajā pašā darbu kārtā. Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedrisko ēku energoefektivitātē ir minēti argumenti par labu pilnīgai renovācijai, kas izmaksu ziņā pārsniedz optimālo līmeni. Šajā kontekstā būtisks faktors ir faktiskais sasniegtais energoetaupījumu līmenis. Skaidri saprotams, ka pilnīgām renovācijām būs vajadzīgs ilgāks atmaksāšanās periods.

52. b)

Komisija piekrist, ka nepieciešams labas kvalitātes energoaudits, kas būtu par pamatu ieguldījumiem ēku energoefektivitātē. Jaunajā Energoefektivitātes direktīvā dalībvalstīm būs noteikta prasība veicināt augstas kvalitātes un rentablu energoauditu un energovadības sistēmu pieejamību visiem galalietotājiem.

KOMISIJAS ATBILDE

IETEIKUMI

1)

Komisija darbojas, ievērojot šo ieteikumu. Tā ir ierosinājusi Vienotu noteikumu regulā plānošanas periodam no 2014. gada līdz 2020. gadam⁶, ka

- partnerības līgumā ar dalībvalstīm ietver atšķirību un attīstības vajadzību analīzi, atsaucoties uz tematiskajiem mērķiem, galvenajām darbībām, kas noteiktas vienotajā stratēģiskajā satvarā, un konkrētajai valstij adresētajiem ieteikumiem Eiropas pusgadā⁷, un
- visām programmām jāatbilst šiem līgumiem⁸.

Jaunā Energoefektivitātes direktīva, kas pieņemta 2012. gadā, atbalstīs darbu energoefektivitātes jomā, mudinot izstrādāt reģionālus un pašvaldību energoefektivitātes plānus (t. i. vajadzību novērtējumus energoefektivitātes jomā) un energovadības sistēmas, renovācijas ceļvežus un siltuma kartes termoelektrocentrāļu izmantošanai.

2)

Komisija strādā pie programmas rezultātu uzlabošanas. ERAF regulas projektā plānošanas periodā no 2014. līdz 2020. gadam tā ir ierosinājusi trīs kopīgus energoefektivitātes rādītājus visām dalībvalstīm: a) māsaimniecību skaits ar augstāku energopatēriņa klasi; b) primārā energopatēriņa samazinājums sabiedriskajās ēkās; kā arī c) enerģijas lietotāju ar viedo tīklu pieslēgumu skaita pieaugums (COM(2011) 614 galīgā redakcija, regulas projekta pielikums). Tādējādi šiem trim rādītājiem būtu iespējama ES līmeņa apkopošana.

Tomēr Komisija nevar pilnībā piekrist ieteikumam, jo ieteikto rādītāju salīdzināmību ierobežotu to atkarība no vairākiem faktoriem (piemēram, no elektroenerģijas / patēriņa preču cenām, klimatiskajiem apstākļiem), kas var padarīt tos maldinošus.

3)

Komisija ir ierosinājusi Vienotu noteikumu regulas projekta plānošanas periodam no 2014. gada līdz 2020. gadam 100. pantā (COM(2012) 496 galīgā redakcija), ka uzraudzības komiteja pārbauda un apstiprina darbību atlases metodoloģiju un kritērijus. Tālāk regulas projekta 114. pantā ierosināts, ka vadošā iestāde izstrādā un pēc apstiprināšanas atbilstoši piemēro atlases procedūras un kritērijus, kas i) ir nediskriminējoši un pārredzami un ii) ņem vērā vispārīgus līdztiesības veicināšanas principus starp vīriešiem un sievietēm un nediskriminējošu un ilgtspējīgu attīstību.

Tomēr Komisija nevar pilnībā piekrist ieteikumam. Nav iespējams noteikt standarta ieguldījumu izmaksas par kWh, kas ietaupītas visā ES, jo šīs izmaksas būtiski atšķiras atkarībā no atšķirīgām aprīkojuma cenām un atšķirīgiem līdz šim īstenoto ietaupījumu līmeņiem.

Komisija izstrādā energoefektivitātes projekta novērtējuma pamatnostādnes, kas būtu par pamatu projekta novērtēšanas, uzraudzības un pārbaudes mehānismu izveidei. Turklāt jaunajā Energoefektivitātes direktīvā dalībvalstīm būs noteikta prasība veicināt augstas kvalitātes energoauditu pieejamību visiem galalietotājiem.

Attiecībā uz ieguldījumiem sabiedrisko ēku energoefektivitātē ir svarīgi piemērot integrētu pieeju un neīstenot vienīgi energoefektivitātes uzlabojumus, bet apsvērt tos kā daļu no vispārējās atjaunošanas, kas ļauj kopumā uzlabot konkrētu ēku.

Komisija uzskata, ka šis ir pilnīgas renovācijas gadījums, kas izmaksu ziņā pārsniedz optimālo līmeni. Skaidri saprotams, ka pilnīgām renovācijām būs vajadzīgs ilgāks atmaksāšanās periods.

⁶ COM(2012) 496.

⁷ 14. pants.

⁸ 24. pants.

Eiropas Revīzijas palāta

Īpašais ziņojums Nr. 21/2012

Kohēzijas politikas ieguldījumi energoefektivitātē un to rentabilitātē

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs

2013 — 37 lpp. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-9241-035-3

doi:10.2865/46995

KĀ SAŅEMT ES IZDEVUMUS

Bezmaksas izdevumi:

- izmantojot *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>),
- Eiropas Savienības pārstāvniecībās un delegācijās.
Informāciju saziņai varat iegūt tīmekļa vietnē <http://ec.europa.eu> vai sūtīt faksu uz +352 2929-42758.

Maksas izdevumi:

- izmantojot *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>).

Maksas abonementi (piemēram, ikgadējie *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* izdevumi un Eiropas Savienības Tiesas judikatūras krājumi):

- izmantojot Eiropas Savienības Publikāciju biroja tirdzniecības aģentus (http://publications.europa.eu/others/agents/index_lv.htm).

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA VĒRTĒJA, VAI KOHĒZIJAS POLITIKAS IEGULDĪJUMI ENERGOEFEKTIVITĀTĒ IR BIJUŠI RENTABLI. PALĀTA SECINĀJA, KA NAV BIJUŠI PAREDZĒTI PAREIZI PLĀNOŠANAS UN FINANSĒŠANAS NOSACĪJUMI UN KA REVIDĒTAJIEM SABIEDRISKO ĒKU ENERGOEFEKTIVITĀTES PROJEKTIEM IR PĀRĀK ILGS VIDĒJAIS PLĀNOTAIS IEGULDĪJUMU ATMAKSĀŠANĀS PERIODS (APTUVENI 50 GADI). PALĀTA IESAKA KOMISIJAI KOHĒZIJAS POLITIKAS ĪSTENOŠANAS FINANSĒJUMU ENERGOEFEKTIVITĀTES PASĀKUMIEM SAISTĪT AR PIENĀCĪGU VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMU, REGULĀRU UZRAUDZĪBU UN SALĪDZINĀMU REZULTATĪVO RĀDĪTĀJU IZMANTOŠANU, KĀ ARĪ AR PĀRREDZAMIEM PROJEKTU ATLASĒS KRITĒRIJIEM UN STANDARTA IEGULDĪJUMU IZMAKSĀM PAR IETAUPĀMĀS ENERĢIJAS VIENĪBU, NOSAKOT MAKSIMĀLI PIEŅEMAMU VIENKĀRŠAS IEGULDĪJUMU ATMAKSĀŠANĀS LAIKU.



EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA



■ Publikāciju birojs

ISBN 978-92-9241-035-3



9 789292 410353